

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING GRUNDLAGD AF FÖR KVINNAN OCH HEMMET FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN 19 FEBRUARI 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:

JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Foto E. Rafael - Rg 1911.

GUSTAF FRÖDING

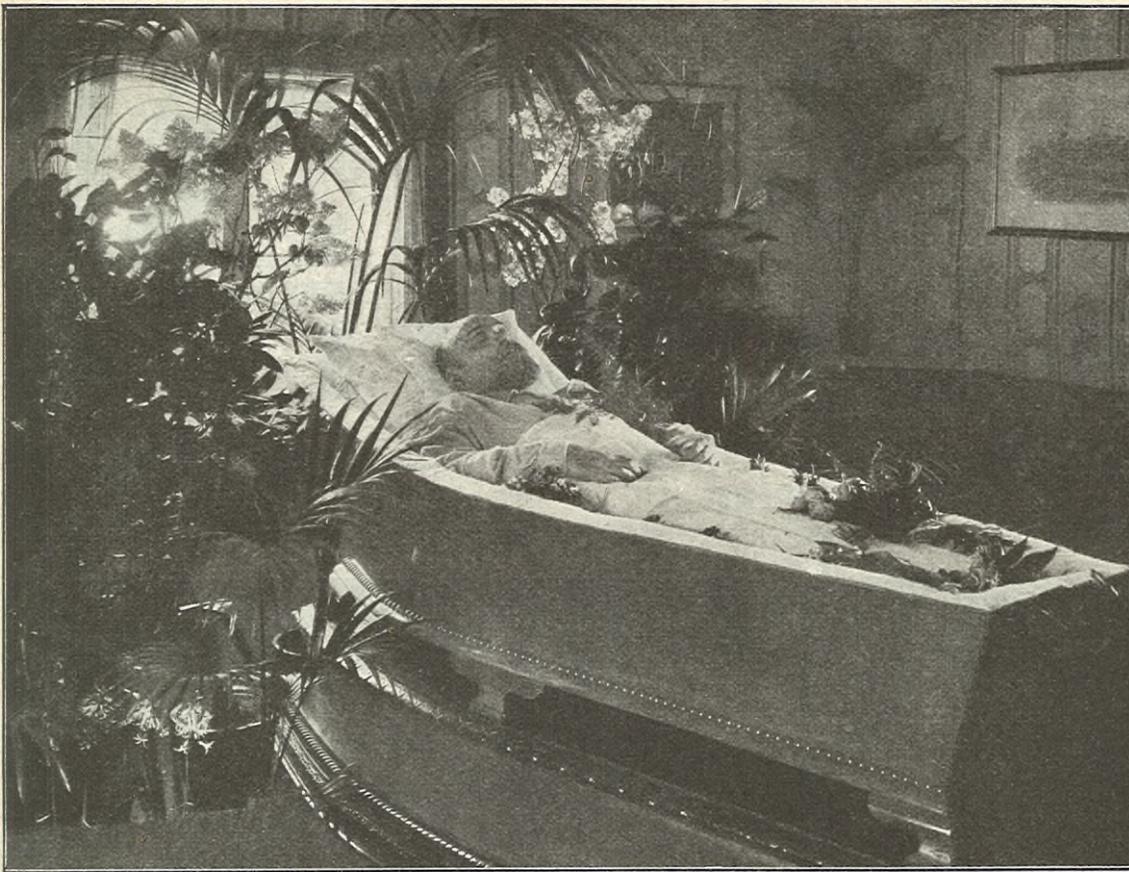
PÅ DÖDSLÄGRET

GUSTAF FRÖDINGS snabba aftynande under de senaste veckorna gjorde att dödsbudet var väntadt, då det skedde som skalden afled helt stilla onsdagen den 8 februari kl. 3,25 f. m. och samma dags eftermiddag togs för

Jduns räkning den här återgifna bilden af hans vackert dödspräglade hufvud. Våra spalter äro denna gång i väsentlig grad ägnade minnet af den bortgångne diktaren och de högtidigheter, som varit förknippade med hans sista färd.

Wettergren & Kerber

Direktör Dan. Broström

GUSTAF FRÖDING PÅ LIT DE PARADE I SITT DJURGÅRDSHEM. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

Till Gustaf Frödings minne.

ER SKALD ÄR DÖD, konvaljer utaf dungen!

Så böjen hvita kalkarna och sjungen
en sång af doft omkring hans slutna graf!
Du Ingalill från sorgens vida rike,
du var den djupa tonen i hans bröst,
du var den ömma klangen i hans röst —
nu lyran brustit, lyran utan like,
i sångens lundar gulnar det mot höst.

Men sången själf, som födts i kval och yra,
förintas icke med en sprungen lyra —
den är som stjärnljus stänkt på nattens hvalf.
Och *hans* blef gåfvan att i offersmärtan,
som var en blodig kamp, ett bittert rus,
en strid med Herran midt i stormens brus,
gå törnevägen ned i allas hjärtan
och lisa dem med diktens himmelsljus.

Er skald är död, konvaljer utaf dungen!
Så böjen hvita kalkarna och sjungen
en sång af doft omkring hans slutna graf!
Din skald har tystnat, Elsa Örn, du blonda,
men rosen skimrar i ditt ljusa hår —
den är ett barn utaf en evig vår,
liksom du själf uti hans dikts Golconda,
där purpurn speglas i en evig tår.

ERNST HÖGMAN.

Hans sång är vågens smek mot gröna
stränder
och lifvets frukt, förtärd af friska tänder,
och doft från ängarna och vallhjonslåt.
Hans sång är morgonblåa sällhetsdrömmar
och gräsets hviskningar i Alsterns dal,
hans sång är göken, som i hultet gal,
är lifvets starka flod, som öfverströmmar
med skiftrik glans från smärtornas opal.

Hans sång är stämman ur det mörka, djupa,
dit alla öden oundkomligt stupa,
där själen flämtar, darrande och vild.
Men öfver klyftorna han själf fann spången,
hans blick drack ljuset och hans väg blef fast,
sig bredde skönhet kring hans sista rast,
och ljusa rytmer buro svanesången,
som steg från lyran, då hans hjärta brast. —

Richard Berghs Frödings- tafla.

BLAND VÅRA Frödingsbilder i dagens nummer önska vi särskildt rikta våra läsares uppmärksamhet på det stora porträtt af dikta- ren, som målats af konstnären Richard Bergh, och hvilket han varit nog tillmötesgående i första hand låta oss publicera.

Det är en annan Fröding vi här skåda än den från fotografier under de sista åren välkände, hvars ansikte bär en gammal mans milda och lugna uttryck. Man ser honom här under de mörka brottningar, som föregingo lugnet. Diktaren har rest sig ur sina kuddar. Hans uttryck är sökande, på en gång vredgadt och hopplöst, och blicken ur de blågrå ögonen träffar betraktaren med smärtsam intensitet. Det är bilden af en, som brottats med Gud och med sig själf, och öfver det gammaltestamentliga ansiktet med de grå lockarna hvilat en sorgens och smärtans höghet.

Taflan, som är att betrakta som ett af konstnärens yppersta verk, tillhör bokförläggare Karl Otto Bonnier och ingår i hans galleri af vår moderna litteraturens stora personligheter.

En skald sänkes i jorden.

SEDAN VIKTOR RYDBERGS död torde svenskarne icke ha berörts så djupt af någon stor mans bortgång som nu af Gustaf Frödings. Men så var han också i sin sång förklararen af svenskt lif som ingen före honom i modern tid.

Likbegängelsen, då diktarens stoft fördes från det lilla hemmet Gröndal på Djurgården för att jordfästas i Klara kyrka samt därefter färden till Uppsala och grafställningen därstädes på Uppsala kyrkogård blefvo ett sorgetåg, som genom sin värdighet och gripande stämning gjorde ett oförgäligt intryck.

Ute på den söndagsstilla Djurgården, där icke en vindfläkt rörde de anöfvade träden, vimlade redan tidigt på förmiddagen massor af människor i riktning mot Gröndal för att åse början af skaldens jordafärd. Skarorna växte med hvarje kvart, stora vägen förbi Manilla, Slätten och Nordiska museet kantades af människor för att utefter Djurgårdsbron, Strandvägen, Arsenalsgatan, Drottninggatan och Klara bergsgatan tätta till kompakta lefvande murar. Helt visst voro cirka 150,000 människor af hufvudstadens befolkning i rörelse för att å hela nationens vägnar bringa den aflidne dikta- ren en sista hyllning.

Jordfästningen i Klara kyrka, som gifvetvis var till trängsel fylld af medlemmar ur hufvudstadens litterära, konstnärliga, vetenskapliga och politiska värld, förrättades af professor Söderblom, hvilken i en vacker retorisk form gaf en bild af den hänsofne skaldens utveckling som människa och konstnär.

Likfärden till Uppsala i den stigande vinterskymningen blef ej mindre högtidlig, och grafställningen af stoftet å Uppsala kyrkogård under skenet från studentkårens facklor och skalden E. A. Karlfeldts gripande minnesord utgjorde en värdig epilög till den ovanliga sorgehögtiden.

Med våra bilder ha vi sökt följa färdens olika moment, och våra läsare återfinna där porträtten af åtskilliga af de personligheter, som stodo skalden nära i lifvet, såsom hans släktingar, några af hans vänner inom litteratur och konst, vidare en interiör från det ljusstrålande Klaratemplet under ceremonien och en bild från den högtidliga fackelbelysta slutakten på Uppsala kyrkogård.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösnr	» 0.12	Lösnr	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästern Samuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646. A. 6147.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 8660. A. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. A. 195.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 8659. Allm. 4804.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser
30 öre å textside.	debiteras 50 öre med
20 % förhöjning g å särskild begärd plats.	20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Fru Hillevis dagbok.

IV.

NU ÄR VÅR SÅNGARE borta och död och lagd i jorden.

Alla vi många okända och oräknade, tysta och trötta, hvilkas glädje han varit när han lefde och själf led eller gladdes och hvilkas glädje han alltid skall förbli ännu i jorden, vi har i dag bara en tanke, och den är hos honom.

Gustaf Fröding hade ingen publik, han, olik alla andra, hade endast vänner. Därför är säkert hans böcker i denna stund framtagna ur många bokhyllor — om de funnits där och icke vid hufvudgården eller på skrifbordet — och i den stilla vintersöndagskvällen sitter andra som jag med dem framför sig, endast de ögnar dem sällan, de minns ju ändå de kära, kända orden. Om hvarje rad af Gustaf Fröding som skrivits eller tryckts, i denna dag brändes å bål, skulle hans verk ändå finnas kvar, de minnesskärfvor, som vi bevarar, skulle snart fogas ihop till en helhet, och hans dikter stå upp på nytt. Om hvem annan kan man säga sådana ord?

När jag nu sitter här, och tänker mig tillbaka, tycker jag att Fröding varit min lärare, min kamrat och förtrogne ända sedan skolan. Hans dikter var med i sommarhagen och vid vinterbrasan, nötta och tummade och litet uppgången i häfningen, de lästes när man var ensam eller i sällskap, bedröfvad eller glad. Han lärde mig älska dikten och förde mig in i dess rike och i hela mitt lif skall jag tacka för att jag förstår det rikets språk och känner dess folk.

Jag var ett okunnigt barn, hvars kunskaper icke gick utom biskopsgården, genom hans röst hörde jag först bruset af sorgernas vatten och anade dess verklighet. Det var Fröding som lärde mig att icke alla löste lifsgåtan så lyckligt, enkelt och barnsligt som biskopen och hans konfirmander. Och han lärde mig förstå, att jag tagit fel, när jag trodde att hvem som hade den goda viljan kunde lefva vårt lugna, tysta lif, med bön och plikter och lekar och mjölgröt klockan half åtta på kvällen. Om jag har någon fördragsamhet för de sönderslitna och olyckliga, som likt "en fattig munk från Skara" genom smärta och synd måste söka sina vägar, och om min sympati går till dem, då har Fröding lärt mig att förstå. Sedan dess har jag stundom varit ensam och sorgsen till mods, och jag har skiftat som hafvet skiftar under himmelens solsken och skyar, men aldrig har funnits en dag, då mitt hjärta varit slutet för hans ord!

Säkert var många mina gelikar bland de människoskaror, som bredde sig likt svart sorgkläde längs vägarna, där vår sångare fördes fram under husradernas flaggor, sänkta som för att smeka hans kista. Och jag kände en stolt glädje vid tanken på att det var vi och endast vi, de många, de oräknade, de utan makt och myndighet som gifvit honom hans hedersplats. Han ägde aldrig ämbete eller beställning, titlar eller nådevedermälen, han var hedersdoktor vid intet universitet, ledamot af ingen akademi, ledare af intet parti. Han gick sin egen väg till odödligheten, sången gick före och visade honom den, den var icke den häfdvunna, men den var rakare än någon annan. Hur är icke annars sången värnlös och skrämmande och flyr för svenska riksdagar och akademier — men här tog hon ledningen, och när hon stod vid sångernas sångares bår med folket bakom sig, lydde de mäktiga och rådande hennes vink.

När alla landets främste hyllade honom som

en storman och öfverman, tänkte jag tillbaka på hans lefnad. Hur fattig på lycka var den, hur anspråkslös och skymd gick ej dess stig, hur rik den var på sjukdom och tvifvel och kval, hur korta själfva dess blomningsår, hur ensam var han ej. Och likväl böjer makten, välgången, rikedomen och lärdomen nu sin hjässa för den mannen.

Lifvet gaf honom smärta och han förvandlade den i skönhet och skänkte oss. Intet kunde vi gifva honom tillbaka, men ingen vet hur mycket han hemligt och tyst har gifvit tusenden. Se, han visste det icke själf, men våra hjärtan ropar nu högt efter honom. Han gaf oss hjärtats värme och ögats varma tår, han gaf oss de sköna lösensorden för vår längtan och kärlek för vårt vemod och vårt löje, för lidelse och sorg.

Och ändå är icke allt förklaradt med allt skönt han sagt, alla betagande rytmer, alla syner där vi känner igen vårt land, vårt fattiga och veka, vårt kära och sträfsamma sjungande folk — det, som gör våra ögon fuktiga och att vi älskar honom är, tror jag, ännu något annat, något som vi inte riktigt gör oss reda för. Det rinner genom denna diktning en ljus, osynlig ström af kärlek, en kärlek till alla varelser och till de svaga och förlorade liksom till de starka, ädla och sköna, till oss alla som kämpa igenom "ondskans flod".

Han hade lidit så mycket och han förstod alla som led. Men i sitt lidandes skugga hade han också lärt älska hälsan och skönheten och fullkomligheten, som vi alla innerst sträfvar mot. Af denna kärlek kommer den harmoni, som trots alla skärande och brustna toner dock ligger öfver hans verk. Han upphörde aldrig att hoppas och tro på en försoning, på det godas seger i lifvet. Jag tror till slut att det är denna människokärlek, som gör att vi alla älskar honom så utsägligt. Hans väsen var utan taggar, han kände icke hatet, han hade pröfvat allt vidrigt i lifvet, men det fanns intet smått hos honom. Han var ren ändå. Han var utrustad med alla snilletts stolta gåfvor, och ändå var han själf aldrig stolt. Han var så ringa och ödmjuk, som om han aldrig vetat om att han ägde det som höjde honom öfver det oändliga flertalet dödliga. Han besegrade oss först genom sin storhet — men allra innerst öfvervann han oss genom sin ödmjukhet!

Ingen kan mäta, men stundom tror jag att det måste varit vi kvinnor som läst honom flitigast och mest andaktsfullt. Vi upptäckte mycket snart att han förstod och älskade oss och att han, för hvilken intet var främmande, äfven funnit ord för våra innersta tankar.

I dessa korta dikter har han gjort lefvande ett helt galleri kvinnogestalter. Och vi känner igen oss hos honom. Han skrifver inte som kärlekspoeterna mest bara om sina egna känslor, låtande genom den sensuella berusningen några få stereotypa, konventionella drag skina igenom. Hans varma och friska blick ger själfva människan i oss och vår lilla själ. Just så morgonklara och oerfarna, så blygtförräna och smått behagsjuka är vi borta i våra småstäder och på herrgårdarna som Elsa Örn och andra Värmlands glada döttrar kring sjöarna; vi är hårda och gäckande mot de stackars männen som svärmar omkring oss och är mycket muntra och uppslupna som Alice i hvarandras sällskap, men i hemlighet tänker vi mycket på en eller annan och drömmer skyggt långt framåt mot den dag, då bröllopet skall stå också för oss. Men borta från de lyckliga hemmens oskyldiga svärmerier finns det andra bland oss, som är pröfvade och olyckliga, och vi älskar Fröding ännu mycket mera för att han förstätt dem. Vi känner igen oss i den stackars

ensamma Friederike Brion, som öfvergifvits af den stora och härliga mannen, som älskat henne en sommar, men inte kan få ett bannande ord öfver läppen.

Vi känna igen Elilita som undergifvet tog alla bördor och släpade lasset tills hon dog och svarade på den älskades hårdhet med att blott hålla af honom ännu mer:

"Det är sant hon var min jakthund som slet ondt för mjöl och vatten och min magra lilla märr som drog mitt lass och svalt och frös och min sängkamrat om natten och min kära tös."

Och hvem har icke drömt sig så käck och betagande och tindrande af vår inför den älskade som en värfästmö:

"Det var en glans af solen en majdagsmorgon gifver om hennes bara hår, ett vårens vaj i kjolen af törnros käck, som klifver och vit syren, som går

Och ögats djärfva gnista bar bud om allt det varma som spränger alla band, när alla knoppar brista och alla bäckar larma i kvinnojärens land.

Af honom som vi alla älskade, som vi kunde utantill, och i hvars hjärta vi fick läsa, såg vi blott sällan en glimt och hörde aldrig hans röst. Så nära har vi aldrig fått komma vår sångare, som i dag, då han fördes genom gatorna från sitt Djurgårdshem. Nu skall han aldrig veta hur tacksamma vi var och hur vi längtade att uttrycka det.

Det kändes tungt att behöfva följa honom öfver Bellmans kyrkogård och se hans kista föras från staden.

Nu skall nya somrar gå upp öfver Djurgården, vi skall vandra förbi den lilla gröna stugan bland träden, men den hvitklädda gestalten skall vara borta och vi förgäfvets önska att kunna bryta rosor från rosenfälten utanför hans dörr och bära till hans graf.

Jag minnes hur jag en gång gick på Djurgården en försommarkväll, ströfvade på måfå längs stigar där ingen syntes, så ensliga och tysta, att storstaden invid tycktes blott en dröm. Men plötsligt stod jag på en liten nykrattad gård inne bland träden, som skyddande sträckte sina grenar öfver ett gammalt fredligt trähus med fönsterluckor. Här var så obeskrifligt stilla, så fullt af frid och sommarluft, och jag sade till mig själf: här bor lyckliga människor. Det var Frödings hem. Sedan mötte jag stundom på vägarna den lätt igenkännliga gestalten med det vackra hvita hufvudet, och hans blick gled öfver mig långt bort i fjärran. För oss båtfarare på Djurgårdskanalen var han väl bekant. Det brukade gå en susning genom passagerarna: där är han. Han kunde komma ner till sin brygga för att möta "syster" och stå där så sökande orolig, innan han fick se henne. Först när hon kommit ur båten och han fått taga hennes paket från staden att bära, ljusnade han upp och den resliga figuren och den smärta lilla kvinnan försvann in bland träden, till det fridlysta hemmet dit vi aldrig följde honom. För honom hade vi försyn. Hans öde var en vakt kring hans hem, som vi aldrig sökte tränga igenom.

För sista gången, för första gången var vi honom alla nära. Och nu är han i en främmande stad, och fanorna har sänkts öfver hans graf.

Öfver
En Million

kronor sparar Sveriges folk årligen genom kemisk tvätt af kostymer, klädningar, kappor, gardiner, draperier, täcken m. m. hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.
Skandinavien största affär i sin branche.
Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Cerebos Salt

är mera välsmakande — gör maten mera närande.

Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

NÅGOT OM BREFSKRIFNING

I FLYDDA TIDER.

FÖR IDUN AF

LASVÄRLDEN har under de senare åren haft tillfälle möta namnet Jenny Engelke på åtskilliga af de skönlitterära volymer, som varit synliga i marknaden. En af dessa heter "En storsvensk småstad" och skildrar det forna Norrköping, författarinnans födelsestad. Andra bära titlarna "Prosten Ranks ätlingar", "Fru patronessan" och "Britt Marie", och alla dessa, som utgöra skildringar från gammal tid, fångsla genom innehållets gedigenhet och framställningens lif. Fru Jenny Engelke är dock till åren en ganska

JENNY ENGELKE

gammal dam — hon föddes nämligen den 9 mars 1838 — men däraf synes hennes litterära produktion ej röna den minsta inverkan. Hennes klara stil och friska berättarkonst torde hvilken medelålders författare som helst ha skäl att afundas henne. Efterföljande uppsats afser att belysa flydda tiders brefskrifning, och de utdrag fru E. i detta syfte gjort ur gamla familjearkiv och som skola meddelas i en fortlöpande serie äro af mycket intressant natur och skola helt säkert mottagas med förtjusning af våra läsare.

I DESSA TELEFONENS, telegrafens, brefkortens och kortbrevens dagar kan man knappast göra sig en klar föreställning om hvilken betydelse brefskrifning hade i de gamla tiderna. Och trots det att postverkets siffror utvisa motsatsen, skref man ännu för en sextio å sjuttio år sedan vida mera bref än nu, ty, om än icke så många, voro de i stället långa. Men postverket betungades icke alltid med dem, utan brefven fortskaffades genom bud, genom vänner och bekanta, man och man emellan, ja, hvarhelst en lägenhet kunde yppa sig, ansågs, att man borde passa på och afsända ett bref.

Samfärdseln emellan människor, som nu är så underlättad, mötte i gamla tider många svårigheter. Därför var man oftast uteslutande hänvisad till pennan, när man ville utbyta tankar, och det, att få "förtro sina tankar åt papperet", utgjorde då den enda utväg, som människor hade för att kunna nå hvarandra eller för att kunna gifva luft åt känslor och stämningar, hvilka annars måste döljas.

Brefskrifning var mycket omhuldad och stod också i högt anseende.

Man arbetade på ett bref då, som man nu arbetar på en bok. Och ett väl skrifvet bref lästes, icke allenast af adressaten, utan af hela familjen, släkten, ja, äfven den intimaste vänskretsen. Allt under förutsättning att det icke var af särskildt ömtåligt innehåll, i hvilket fall det vanligen avslutades med den uppmaningen att "genast brännas".

Men det brändes icke alltid. —

För en sextio år tillbaka sjöngs ännu en gammal visa så lydande:

"Jag vill skrifva ett bref;
jag vill skrifva det väl."

Den visan ansågs redan då urmodig, och ungt, öfvermodigt folk skrattade gärna i mjugg åt de något känslofulla verserna, och det, fastän brefskrifning då ännu stod "i högsta flor" och af många betraktades som en talang och odlades som en skön konst.

Redan på 1700-talet hade det ansetts som ett *testimonium* på en ung dams fina vett och fulländade uppfostran att hon kunde affatta en öm *billetdoux* på franska eller artigt kunna betacka sig för en mottagen *invitation*.

Men när sedan i följande sekel svenska

språket började komma till heders, sökte damerna vinnlägga sig om att äfven i skrift på modersmålet lägga sina ord väl. Det kom på modet att icke allenast i dagböcker och minnesböcker uttrycka sina känslor, utan det blef vanligt att på ren svenska författa bref till frånvarande vänner, ja, skriva "långa epistlar", som de kallades. Man täflade om att bruka eller missbruka sin "fjäder", som det sades, hvarom ock de digra familjearkiven bära vittnesbörd.

En stående klagan där är visserligen att "ingenting händer", men denna brist — visste man att fylla genom de mest utförliga skildringar, än om sina små *amouretter* — helt oskyldiga — än om sitt "smärteliga humör" utan angifven orsak. — Vidare förtäljes det helt detaljeradt om hvad som tilldrog sig i hvardagslivet, hemma eller borta, sak samma om man bodde i hufvudstaden eller i en aflägsen landsort. Och det är dessa brefsamlingar vi, näst memoarerna, ha att tacka för den intima inblick vi hafva fått i ett gånget släktes sätt att lefva, i helg som söcken, deras syn på tingen och den form de valde för att uttrycka sina innersta känslor och tankar.

Kvarlevorna af denna vidlyftiga brefskrifning äro af oskattbart värde nu, sedan den muntliga traditionen från släktled till släktled hotar att dö ut. Och vid sidan af den historiska forskningen, som rör sig med stora värden, med stora tillgångar, och som satt sig ett högt mål före, må man icke försumma att taga vara på smulorna: alla de gamla brefrester, som ligga undanstoprade i sekretärer och skåplådor, ja, på vindskontor och t. o. m. funnits bakom takstolar på vindarne! —

Må vi minnas, att allt sådant bidrager till att belysa vårt släktes historia. Det bör väl tillvaratagas i skrift lika såväl som i allt annat och räddas bör allt, som räddas kan från en tid, som ännu ligger allt för nära vår egen för att ännu rätt skattas, för att oväldigt bedömas. Men må vi bidra med allt som kan gifva tiden dess rätta färg och komma eftervärlden att bedöma den oväldigt; utan för mycket lof, men också utan för mycket tadel.

När man bläddrar i de gamla familjepapperens grofva, blågröna blad, oftast skrifna med gulnadt bläck (troligen hemmagjordt), finner man stundom däri klafven till många af våra åsikter, vanor, seder och bruk. Åtskilligt af detta är redan utslitet och förkastadt, men i ett och annat finner man fröet till reformer, hvilka, "likt senapskornet som gror", gifvit upphof till stora träd, hvilka först i våra dagar äro stadda på tillväxt eller redan öfverskugga oss med sina grenar.

Visserligen finnes mycket i dessa gamla skrivelser, som framkallar vårt löje, äfven våra tårar, men för att förstå dem måste vi rätt bedöma den tid som var, och vi måste tänka i hvilka små och tryckta förhållanden de flesta människor — synnerligast kvinnorna — då lefde.

Tidningspressen utgjordes af ett fåtal rätt tråkiga "avisor", och som det uteslutande tillkom husets herre och husbonde att "läsa posten", uteslötos vanligen alla andra hemmarvarande därifrån. Någon gång kunde han meddela husets fru och döttrar något om de större världshändelserna, men i allmänhet visste de ingenting därom.

Nyheter "utrikes ifrån" kommo sparsamt, endast en gång i veckan. — Detta långt in på trettio-talet — och hvad "af nytt" hände inom landet, råkade ofta bli gammalt, innan det blef känt.

Hemmets kvinnor förde ett tomt och enformigt sjäslif, ty utom husets vård och där emellan påkommande "tidsfördrif" hade man mycken tid öfrig att låta tankarna löpa hit och dit. Och därför utvecklade sig lätt ett drifhusartadt känslolif, som gärna gaf sig uttryck i skrift, det enda då tillåtliga sätt att yppa sitt hjärtas innersta känslor.

När man läser dylika "epistlar", synes en som om "de döde vaagne". Man tycker sig ha mycket att lära, äfven af deras enklaste skrivelser, ty man börjar förstå huru mycket, huru oändligt mycket det fordras af kamp och strid för att få bort gamla inbitna fördomar och vinna terräng för meningar, som bereda ett folk sundhet och hälsa.

Huru mycken resignation fordrades icke för att lefva i en tid, när ordet ej var fritt! Och därför kan man väl förstå, hur nödvändigt det var att få betro sina tankar åt papperet.

Hvarje husmoder bör prenumerera på **Barngarderoben** Hvarje sömmerska **likaså.** Pris för helt år 3 kr.: halft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre. 12 häften årligen.

PERLSALT.

Användt i våra saltglas drygaste och mest hygieniska bordsalt
A.-B. FUKTFRITT BORDSALT,
Sundbyberg.

I brefsamlingarna träffar man ofta berättande bref från lifvet i stora världen; detaljerade skildringar, där beskrifningen på mat och kläder behandlas lika utförligt som personerna själfva. Eller ock träffar man på bref från hemmets värld, om händelser, där en mygga blåses upp till en elefant, och där bisak behandlas som huvudsak, eller tvärtom.

De stora världshändelserna omordas föga.

Men det är icke allenast kvinnorna, som skriva. Icke blott "det täcka könet", som excellerar i konsten, utan äfven "skapelsens herrar" ägna däråt en rundlig tid och med en grundlighet, som visar, att *tid då* för dem icke alltid måtte ha varit *pengar*, utan man kunde i god ro hängifva sig åt skriftliga betraktelser. En viss hjärtnupenhet förspörjes ofta, äfven i karlarnas bref. Men äfven de tyckas hafva lefvat helst i sin egen *miljö* och nöjt sig därmed utan några omstötningsplaner.

Men ve den kvinna, som sökte öfverträda den för henne en gång uppdragna gränsen, ty där kunde om någonstades tillämpas gamla katekesens ord: "Hvad därutöfver är *det* är af ondo." Ve henne! — Såsom illustrerande exempel till dessa allmänna reflexioner är det vår mening att i detta och några följande nummer af Idun framlägga en del bref från olika pennor, från skilda decennier, under olika sekler. Och må de tjäna till att belysa en tid, så olik vår egen; men en tid från hvilken vi dock kunna taga vara på många lärdomar, till efterföljd eller till varnagel. —

* * *

Demoiselle Hilda Maria.

Tillhanda.

(Ett arbete att läsa vid uteblifven nattsömn, ordineradt af Otto Marin, medicine cand.)

Min goda vän och syster Hilda!

Att vår correspondence går trögt och afbrutet, är antingen ditt eller mitt fel och som således ankommer på oss själfva att förbättra. — Jag fattar med glädje tillfället att härtill göra första steget.

Hur mår du, gamla, goda vän där i Olympen? * Hennes Herr Far ** uppbär i allmänna bladen särdeles eloger. Efter denna fråga, den jag väntar riktigt besvaras vill jag roa dig med litet Stockholmskt; en begrafning t. ex. — För åtta dagar sedan fördes till grafven någon som i Eder ort ej är af särdeles betydelse, nämligen en garfvare, men som dock här, för att vara en organ för tidens anda, har visat att pennningar kunna fullkomligt föröka hvad som ödet förnekat i andra tings fördelar. — Under sin lifstid nämndes han "Kungsholmskungen" och hans likbegångelse var äfven hans rikedomar värdig. 12,000 riksdaler anslogos som begrafningspris; 150 marchaller upplyste vägen från hans hus till hans graf; Kungsholmskyrkan eklärerad af 1,000 vaxljus (en uppgift af leverantören, den jag känner) lämnade ett lika briljant som öfverraskande perspektiv af den gudomliga altartaflan, ett mästerstycke af den aflidnes broder, Prof. Westin.

Du måste något känna denna superba målning. Hon föreställer: Kristus uppstigande under nattens mörker ur sin graf och spridande från sin gloria ett klart och imponerande, blodfärgadt sken på de omgifvande föremålen. Dessa äro närmast grafven: romerska vaktén, slagen af häpnad och fasa, samt trenne knäböjande änglar, himmelska kopior af tre jordiska och stockholmska tjärnor, däribland mamsell Franzén. På afstånd synes de tre korsen, samt de annalkande, sökande kvinnorna.

Jag kan ej beskrifva hur skön denna målning synes i det klara eldskenet.

Den aflidna åtföljdes till sin hviloplats af 3 excellenser, Erkebiskopen, 3 biskopar, 2 statsråd, 4 justitieråd, högre och lägre militärer, och ämbetsmän af alla grader till ett antal af 250 personer.

För begrafningen voro hemköpta 400 skålpund konfekt och begrafningskringlor *** dragna af 4 hästar. — Sådana äro borgarne i Stockholm!

Häruti har du en liten detalj om en sorgens högtid; mottog äfven en om en glädjens. —

Jag bevistade i förrgår en *soirée à bon ton* — Du lär väl redan ha gissat hos hvem? Men för att

* Strömstad.

** Professor M., berömd läkare på västkusten.

*** Begravningskringlor äro en art af stora saffranskringlor, som lämnas, en åt hvarje, från begrafningen utgående person, och som här voro en aln långa.

kunna beskrifva denna högtid måste du vara god med tålmod lära känna de rum, som bebos af Justitierådet T—anders familj.

Man införes i en tambur, som till höger lemnar ingång till världens arbetsrum. Rakt fram går man till matsalen; och till venster till en annan sal, den jag ej kan på annat sätt *distinguera* från den förra, annat än med namnet praktsalen och salongen.

Föreställ dig ett stort högt rum, hvars väggar äro öfverdragna med en fransk, ljusgul tapet med ljusgröna, långa gående figurer.

I ena fonden ser du en mahognidivan, *à la mode comme il faut*, öfverdragen med ljusblått, vattradt sidentyg. Framför densamma ett massivt conversationsbord af samma träslag, omgarneradt af sex stora länsstolar af dylikt arbete.

Ena långsidan upptager trenne ofantliga fönsterluffer, skuggade af konstigt uppknutna gardiner, ofvanpå hvilka tvänne gyllne pilar uppehålla en gul och en blå sidenkappa; båda prydda med kvarterslånga snörmakeriarbeten af guldtråd.

Mellan dessa fönstergluggar på pelarne, ser du lika många, från taket långt nedåt gående, speglar, infattade i mahogny, och framför dem konstigt arbetade småbord. — I andra ändan af rummet var för tillfället anbragt ett syperbt fortepiano.

Ur detta rum leder en ingång till ett kabinet; det smakfullaste rum jag någonsin sett. Det är ett hörnrum, så att dess två fönsterluffer ligga på olika väggar, midt på desamma. Vid hvarje fönster ses ett mahognybord, hvars skifva uppehålls af en bronserad svan med utslagna vingar, om jag ej annars misstager mig på figuren.

Öfvanpå det ena bordet ser du en bordstudsare i samma styl med det öfriga, och på det andra en alabasterbild. — Mitt emot denna vägg är en djupt ingräfven alkow, där en stor och elegant säng mottager gamla Uppsala-vänner, som, då och då, påhälsa familjen. I taket hänger en nattlampa af agat. Och en stor spegel utgör fonden af alkoven.

Dagern modereras på ett angenämt sätt af de röda och gröna sidenkappor på gardinerna, hvilka med sina rika guldfosar utgöra en superb prydnad. — På ömse sidor af alkoven ses ett par låga piedestaler, där sömnens och tystnadens gud antyda en väl förstådd mening. Dessa piedestaler utgöra rummets kakelugnar.

I detta sista rum sågos på den afton, hvilken jag ämnar beskrifva, tvenne spelbord. (Jag förbigår beskrifningen af de öfriga, af denna familj bebodda rum.)

Vid det ena spelbordet voro placerade, Excellencen S—ebrand, Justitierådet Str—e, Justitieombudsmannen och en Grefve H—rn för att spela en Christlig wira af 40 sv. species point, som utföll med en difference af 800 Rks Bco. Detta var enda bordet jag observerade.

I den förnämsta soffan i stora salen (salongen) sågos kring ett bord församlade, fruarna i laget, för att spela *Rams*. Ett tråkigt spel, som förmådde mig att ej däruti deltaga, helst som jag af värdinnan anbefalldes att i den krets hon och tvenne fruar till anförde, göra lekar.

Måhända att minna S—blads närvaro, af hvilken den ena är skön, den andra vacker, och fröknarna L—hjelm af hvilka den ena är söt och spelar något fortepiano, och den andra ful och virtuose, gjorde att jag ej ogera sällade mig till denna krets. —

Ack! Om de timmarna kunde återköpas med en månad af mitt lif! — — Fru T—ander är en Engel, och gjorde som värdinna allt! —

Det var så skönt att af de vackra munnarna upphämta deras "under", deras "taflor" och "deviser" o. s. v. — —

Jag var så godt som ensam karl här, och hade således nog af att sköta.

Under detta serverades först thé och sedan i flera omgångar glacier, ända till soupéen.

Som jag ej fick den plats jag ville hafva, satte jag mig ej vid stora bordet, där en tredjedel af platserna voro öfriga. Men var däremot en trogen page åt den muntra och hänförande Jenny S—blad.

Vill du höra vår soupe?

Först äts Laxpudding — *à la daube* på lax. — Därefter ett slags förnäma och dåliga arter med rullader. Så kalfstek. Åkerbärgselé. Hjerpar. Krokan. Russin och mandel. — Jag nämner blott de rätter af hvilka jag åt och vågar ej försöka ge namn åt de andra. Underbara blancmangéer, syltsaker och färgade besynnerliga soppor (såser) som där äfven funnos.

Naturligtvis flodade äfven de utsöktaste viner.

Presidentskan, fru grefvinnan Sylvander, gjorde efter denna måltids slut strax uppbrätt, och gaf signalen till skilsmässa. Resultatet häraf blef det, att jag aldrig sett en mera praktfull fest, ehuru den helt säkert var mycket simpel för dem som nu en gång äro rika och förnäma.

Häraf, min lilla goda syster Hilda, kan du sluta till huru angenämt lif man förer här i Stockholm, där göromål och studier i öfrigt upptaga ens dag, och där aftnarna ägnas åt smakens och det goda umgängslifvets kretsar.

Jag har sedan jul varit inviterad på tolf privata baler och dansade på de tvenne sista, nu i förra veckan. Dessa äro mina nöjen, men de äro ej utan motvikt af så mörka ögonblick, att jag då ej kan annat än anse de förra blott som en ersättning mot de senare.

Emellertid, då jag har lärt, att alla stånd, alla tider och alla åldrar äga sina bekymmer, så är jag nöjd med min lott, och pladdrar ark fulla med det, som på mitt sinne gör ljufva intryck, samt tiger med och tänker ej på det bittra i lifvet.

I sommar tänker jag vi råkas. Jag spekulerar på en kommandering åt hemmet, af hvilken resa jag är i andligt och lekamt behof.

De uniformsknappar, bror Fredrik begärt, kunna ej fås utan beställning. Jag har således berott af gördelmakaren. Detta är också orsaken att de nu ej hem-sändas; men här äro flere landsmän — bohusslännin-gar — kvar vid riksdagen.

Sörjen I gamla prinsessan därnere. Här tas den saken ganska *passageri*. Ehuru jag väl snarare vid inträdet hos familjen T—anders trott mig se en begrafning — utmärkt för *pietie* — än ett sällskap för nöjes skull, så märktes det dock snarast, att sorgen blott låg i kläderna! —

Sof väl Hilda lilla och hälsa, när du vaknar, far, mor och syskon från din vän och broder O. M.

Stockholm den 23/5 829.

Hemlösa barn och barnlösa hem.

Vi meddela i dag porträtt af tre små flickor, som alle-samma äro i största behof af goda hem.

Stella f. 9/13 1907 har sedan sin födelse vårdats hos en änka på Söder, som är varmt fäst vid henne och gärna skulle vilja ha henne kvar, men hon är för gammal att orka med henne och för fattig att vårda henne utan ersättning. Modern, som är restauratris på en båt, betalade i början ordentligt för henne, men har nu två andra barn, och det blir därför ej och så med fosterlörens; långa tider hörs hon ej alls af och tycks ej bekymra sig vidare om den lilla. Stella togs därför för en tid sedan till Barnavårdsbyråns upptagningshem på Djursholm i afvaktan på att få ett hem för framtiden.

Rosa f. 31/5 1908 och Lilly f. 1/5 1910 äro systrar. Deras mor är änka och har utom dem fyra äldre barn i hemmet. Familjen bebor en ruskig lägenhet vid en trång gränd på Söder, och sol, renlighet och frisk luft äro så godt som fullständigt okända begrepp för dem. Med deras moraliska fostran blir det nog inte heller mycket bevändt, om de fortfarande få växa upp i sitt nuvarande hem.

Alla de, som vilja medverka till att dessa barn erhålla hem, där de vårdas väl och upptagas såsom "egna", böra tillskrifva **Barnavårdsby-rån i Stock-holm, Kornhamnstorg 51.** Allm. tel. 252 95. Före-ståndarinnan, fröken Ellen Afzelius, träffas hvarje söckendag kl. 10—12 utom lördagar.

STELLA.

ROSA.

LILLY.

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Salamander alla sorter. Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

Automobiltäflingen

Göteborg — Stockholm.

Ulrich Salchow

10 gånger världsmästare.

RESULTATEN af den stora automobiltäflingen Stockholm — Göteborg föreligga ännu icke, då detta skrives, hvarför vi ej i detta nummer kunna meddela segrarnes porrätt. Så mycket torde emellertid kunna sägas, att de skinande bensinhästarna trafvat präktigt fram på Sveriges landsvägar och att körsvennerna visat en berömvärd uthållighet.

Vädret var ju också idealiskt, inga snöstormar att kämpa emot, lagom kyla och ett godt väglag.

Utom ett par startbilder från Göteborg äro vi också i tillfälle visa en bild från prins Wilhelms ankomst till målet i morgongryningen, hvarvid han möttes af prinsessan Maria, som ögonblickligen steg upp och satte sig vid hans sida i benzvagnen.

utdelningen ägde rum vid en ståtlig fest i Ispalatset, hvarvid ordföranden i den tyska skridskoföreningen höll ett tal till Salchow, beklagande att världsmästaren för tionde gången nu förklarar sig ej vidare ämna deltaga i dessa täflingar.

I Stockholm höll Allmänna skridskoklubben fest för hr S. för några dagar sedan på Hotell Kronprinsen, hvarvid öfverste Balck i ett entusiastiskt anförande bragte festens föremål ett tack för hvad han på skridskosportens område gjort för sitt land.

Vid söndagens hyllningsfest för segraren åkte hr S. sitt världsmästerskapsprogram å Östermalms idrottsplats och blef föremål för åskådarskarornas hänförliga jubel.

Som världsmästare i konståkning på skridskor har Ulrich Salchow ännu en gång, den tionde i ordningen, hemfört segern vid den stora världsmästerskapstävlingen i Berlin. Pris-

1. Prins Wilhelm och kabinettskammarherre B. Hay före starten i Göteborg. O. Rinman foto. 2 o. 3. Motobloc och Mathis starta vid Lorensberg utanför Göteborg. J. Edgren foto. 4. Prins Wilhelm ankommer till målet i Stockholm utanför Automobilkubbens lokal vid Vasagatan. 5. Ulrich Salchow. 6. Herr Salchow åker vid hyllningsfesten på Östermalms idrottsplats. A. Blomberg foto.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen at Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2:—	Iduns julnummer 1894	0: 20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2:—	Iduns julnummer 1893	0: 20
Idun 1904 (med julnumret)	3:—	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1906 (utan julnumret, nr 25 o. 52 felas)	3: 50	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1907 (med julnumret)	4:—	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1909 (med julnumret)	5:—	Iduns julnummer 1909	0: 75
Idun 1910 (med julnumret)	5: 50	Iduns julnummer 1910	1:—

LÄS!

SKIDBROTET.

PÅ GÅRDENS snöhöjda blomsterplan stod en hög käpp nedsatt i marken. I öfre ändan var en spik. Kring den vred sig, allsamt vinden svängde, en inrättning af trä, två vingar och en stjärt. Detta var vindlekan. Den hade drängen gjort, och det var ett mästerverk.

Det blåste. Snön yrde. Furorna sjöngo, vindlekan snurrade. "Rundt, rundt", skramlade hon. "Strunt, strunt." Och det är hela lifvet.

Upp genom liden kom en benbruten man. En vän ledde honom och bar ett par snöiga skidor. Han förde den haltande till gårds-trappan, kastade skidorna i snön, gick in med kamraten.

Där lågo skidorna. Gullbruna glänste de, nästan som mahogny. Af taltjur voro de skurna, af det starkaste trä. Ändå hade de brutits, ty ingenting håller. Ägaren hade löpt i hvinande fart utför åsbacken, inte märkt det öfversnöade diket. Skidorna hade borrar sig ner genom snön, hejdat af dikeskanten, krasat till. Löparen hade kastats ett långt stycke fram, blifvit liggande. När han sansat sig och skulle resa sig, kände han en våldsam smärta i vadorna. Så ropade han på hjälp.

Det gjorde ondt i skidorna. Sönderbrutna!

Men det fanns en, som var glad. Det var kälken, som stod bredvid. Skidorna hade ofta talat om, hur långt de kunde löpa, hvilka syner de sågo, åsar och stora skogar, hur härligt det var när vinden hven kring dem under den svindlande farten. "Det är en tjusning", hade de sagt, "som du aldrig får känna. Ty du kommer inte längre än till gårdsbacken, den ofarliga, lilla backen, där barnen åka. Men på oss flyger en djärf ilare fram, och vi frukta inga faror. Vi älska vågstycket, men du får aldrig upplefva ett äfventyr, du hemvane, beskedlige gårdskälke."

Detta var inte skryt, bara jubel och lifsyra. Men så uppfattade inte kälken saken. Han kallade det högfärd.

Nu, vid skidornas nederlag, fattade han mod, kände lust att språka.

— Goddag, ståtliga skidor! utropade han. Härlig färd i dag, eller hur?

— Håna inte! tyckte högra skidan. Du ser väl, hur det är fatt.

— Alldeles förstörda, ifyllde den vänstra.

— Minsann tror jag inte, att ni äro af på midten. Det skulle man inte kunna tro om så präktiga skidor. Gjorda af taltjur!

Kälken triumferade, ska jag säga.

Beskyddande fortsatte han:

— Nå, ni kunna nog lagas, mina kära vänner. Så misströsta inte! Ni få ännu många gånger se allt det härliga, ni pratat om.

— Nej, aldrig mer. Vi äro ohjälpligt trasiga. Oss återstår bara att kastas på elden.

— Hvilket öde! hycklade kälken. Brännas som simpel ved. Sådana konstverk som ni! Nej, det vore ovärdigt.

— Så blir det ändå. För oss gäller allt eller intet. Lefva eller dö. Annat är det med dig. Går du sönder, nog kan du lappas ihop, så att du duger åt småbarnen. Slik färd frestar inte på krafterna. Men vi ska kunna bära öfver fjällen. Och kunna vi inte det, så är det slut.

Kälken kände sig stött. Hans gallgröna färg lyste.

— Ni äro bara afundsjuka på mig. Jag tänker, ni skulle vara glada, om ni i stället för att vara odugliga, vore två hela medar under en kälke.

— Nej! ropade bägge skidorna på en gång. Den ena tillade:

— Vi vilja inte byta med dig. Vårt lif har varit kort, men härligt. Vi ha sett de fria vidderna. Du har inte kommit längre än till husknuten.

Den andra harmades:

— Du bara afundas oss för att du inte fått se hvad vi sett. Tig!

— Det är högst genant att höra på sådant! sade kälken. Minns, att högmod går för fall, I detsamma kom pigan ut, tog upp skidorna bar in dem.

— Adjö med er! fingo de hånfullt efter sig. Hälsa till fjällen!

De voro för stolta att besvara ett sådant tilltal. De ville bränna. Slut var slut.

Kälken stod kvar. Han skulle hålla länge, men alltid stanna vid landsvägen. Han kände sig så ynkligt liten. Men det ville han inte tillstå för sig själf.

Snöyran lättade. Solen gick ner. Medan det glödde rött utefter åsryggarne, brunno skidorna i spisellågorna.

Vindlekan snurrade i purpurdagern. "Strunt, strunt", lät hon. Så vände hon helt sonika stjärten åt kälken.

FREDRIK NYCANDER.

Scen ur det pantomimiska dramat på Pennskaftens soaré, uppfördt af Stockholmsjournalister. Från vänster: Fröken Eira Hellberg (Aftonbladet), fröken Ellen Rydelius (Dagens Nyheter), fru Elin Wägner (Idun), redaktör Oscar Hemberg (Dagens Nyheter), fröken Ellen Landquist (Stockholms Dagblad), fröken Agnes Byström, (Stockholms Dagblad).

Pennskaftens soaré.

RUBRIKEN låter nästan som det vore fråga om en saga i Andersens stil. Och historien om pennskaften är också en saga, men med verkligheten till fotfäste. Den är berättelsen om en liten flock energiska och talangfulla kvinnliga journalister, som under de senaste åren arbetat sig fram i den svenska pressen till en ansedd ställning, unga kvinnor, hvilka med glädje gå upp i sitt yrke, utöfva reportage, kåsera, referera och kritisera med samma oförfärad mod som sina manliga kamrater i det fria ordets tjänst.

Men i deras egenskap af kvinnor röja de mången gång en känsligare uppfattning och en snabbare syn; där mannen sveper till med sin harms tagelpiska, kommer kvinnan med en mera höfsamt formulerad kritik, och där han långsamt söker sig fram mot en frågas kardinalpunkt, oupphörligt seende omkring sig för att samla alla belysande fakta, griper hon instinktivt själfva kärnan och håller den synlig i luften.

Därför komplettera männen och kvinnorna hvarandra också på detta arbetsområde, och de senare ha ingen högre önskan än att bli så spirituella, kunniga och snabbskrifvande som möjligt för att spalterna skola bli ännu mer lockande.

Men för att vidga sin erfarenhet är det icke nog att de genomkorsa sin stads alla kvarter och institutioner och knoga med pennan i hand vid redaktionsborden; de behöfva komma ut i andra länder, se och upplefva äfven där — med ett ord göra studieresor. Men till dylikt behöfves, som bekant, pengar och ej så litet pengar ändå. Det är därför de kvinnliga journalisterna beslutat bilda en stipendiefond, och som beskyddare för densamma stå Selma Lagerlöf, Ellen Key, Stina Quint, fru von Zweigbergk och fröken Maria Cederskiöld. Närmast har man öfverenskommit om hållandet af en soaré af musikalisk-dramatisk-deklamatorisk natur för att anskaffa en grundplåt till fonden. Soarén skall äga rum på Grand Hotell den 17 februari och programmet är så lockande, att ingen, som vill gynna våra "pennskafts" sträfvanden mot högre yrkesutbildning, bör underlåta att besöka den. Hör bara hvilka angenäma och roande ting som bjudas! En prolog af Celestin, sånger af Peterson-Berger och Järnefelt, hvilka sjungas af fröken Ebba Nyström, pianostycken af Peterson-Berger, föredragna af komponisten själf, uppläsning af Ludvig Nordström, "Borgares" framstående författare, samt sång af fruarna Davida Afzelius-Bohlin och Thyra Leijman.

Vidare blir det ett par dansnummer af en rysk balettmästare och en vacker stockholmsfröken och till sist ett skakande drama ur journalistlifvet: "Hon fick platsen!" författadt af ett känt "pennskaft", fru Elin Wägner, och afspeladt på kinomatograf-films. Innehållet i detta mycket aktuella skådespel är af både etisk, humoristisk och instruktiv art, och ehuru åtskilliga dissonanser förekomma i handlingen, blir det ändå den fullaste harmoni till sist. Hvad kan mera begäras för Kr. 3:75, som biljetten kostar och hvilken ni bör skaffa eder så fort som möjligt antingen i Allmänna Tidningskontoret, Grand Hotell eller Stockholms Dagblads annonskontor. Den som vill vara med om supén och dansen efteråt betalar 2 kr. extra. — För den goda sakens skull och därefter för programmets förespå vi fullt hus på "Pennskaftens soaré."

E. H—N.

Årets tolf kapitel.

Täflingsämnet för april månad lyder:

"Det värsta af allt!"

Ett kapitel om tjänarinnefrågan i belysning af det nuvarande sociala läget samt om behöfvet af nya lagstiftningsformer för aftal mellan husmödrar och tjänarinnor.

Som detta är en af hemmens vitalfrågor, bör densammans behandling bli föremål för vår läsekrets' varma intresse. Täflingssskrifterna, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikeltäfling*, måste vara inlämnade till redaktionen af *Idun* senast den 28 februari 1911. För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af *Iduns* aprilnummer.

Stockholm den 1 februari 1911.

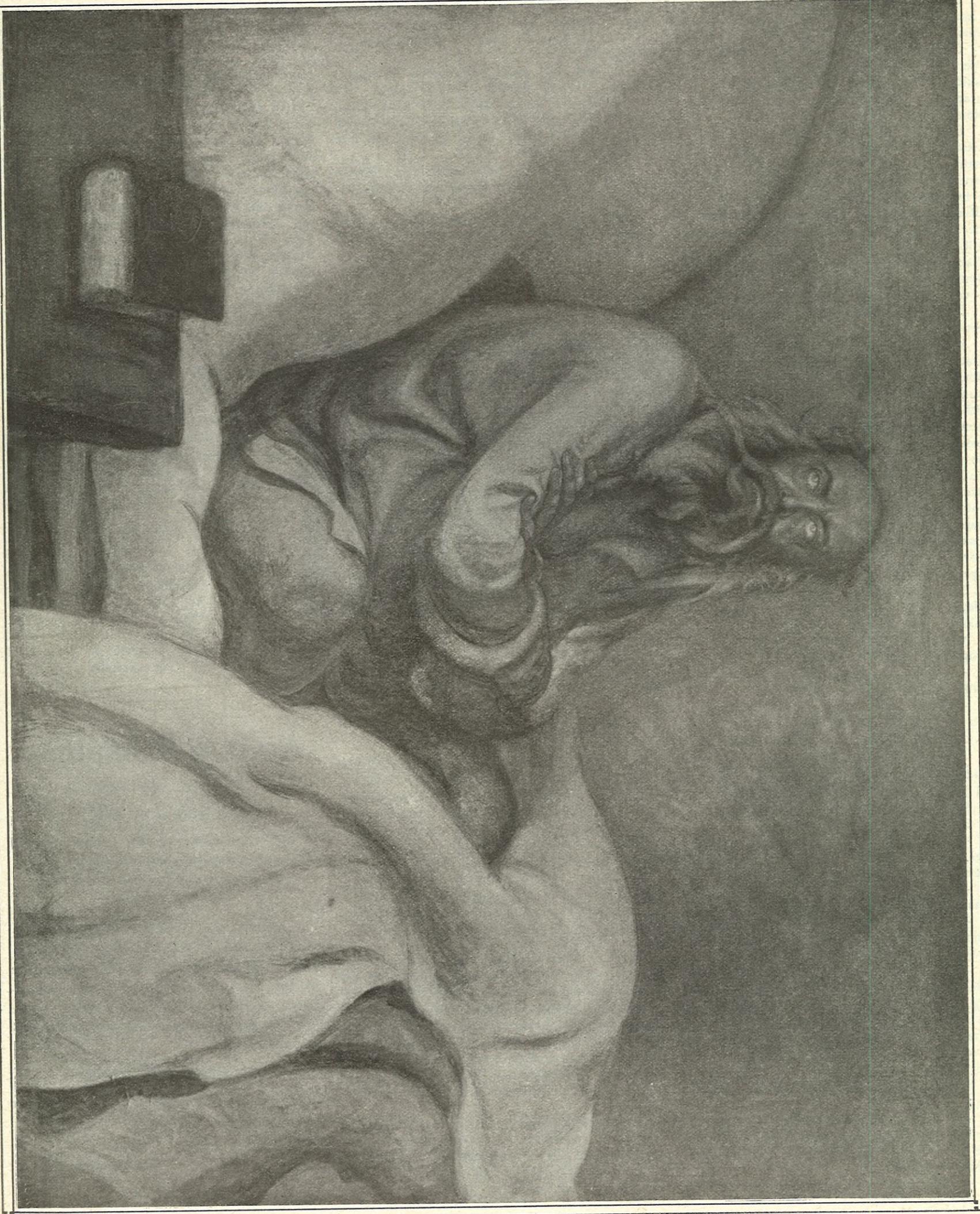
Redaktionen af *Idun*.

GUSTAF
FRÖDING

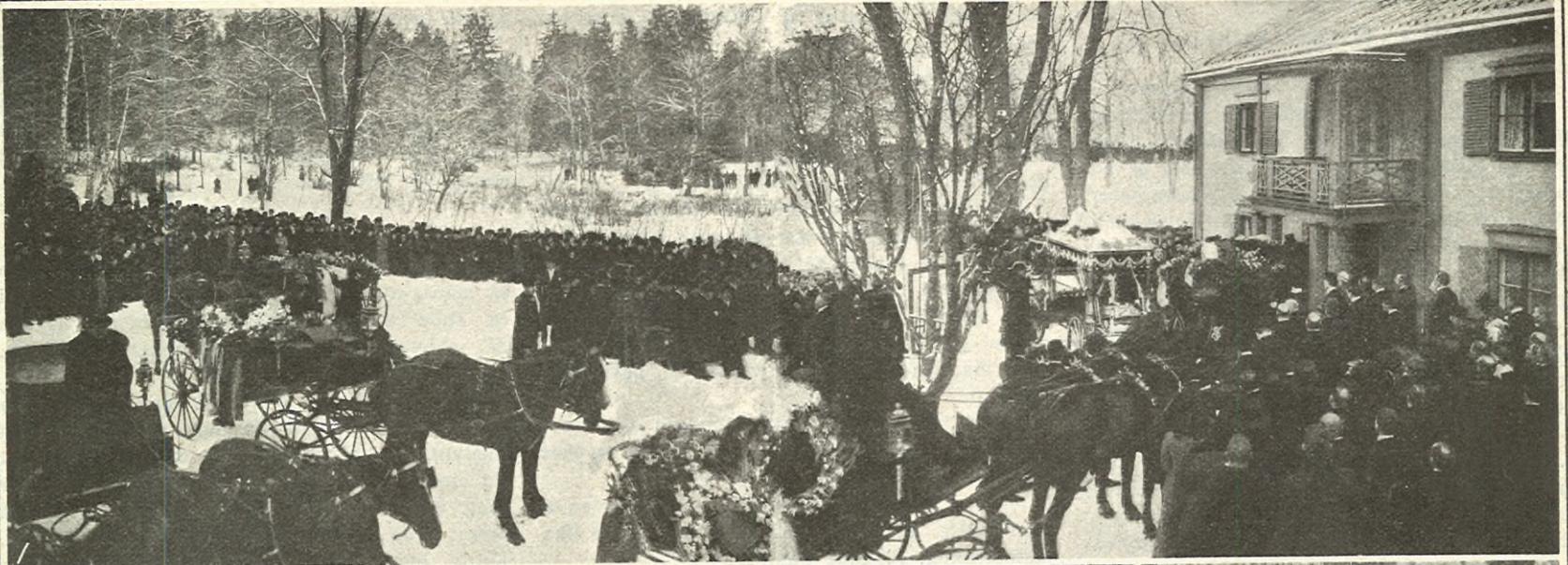
TEMPERAMÅLNING
AF RICHARD BERGH

TILLHÖR
HR K. O. BONNIERS
TAFVELSAMLING

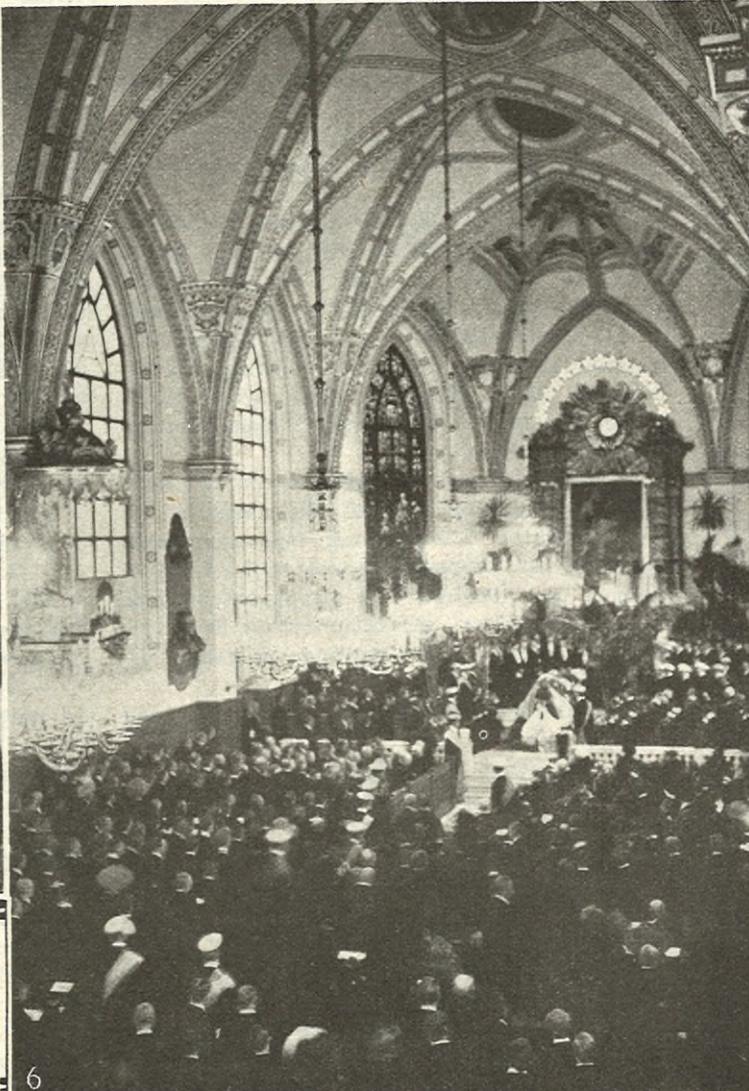
Gust. Sjöberg, foto.

Eftertryck förbjödes af konstnären.

2

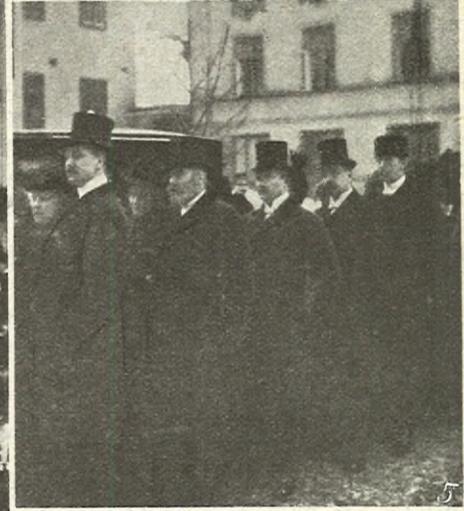
6

3

4

5

Gustaf Frödings jordafärd. 1. Kistan föres ut till likvagnen från skaldehemmet Gröndal. Rafael Rådberg foto. 2. Frödings systrar fröknarna Cecilia och Hedda F. samt skaldens kusin hr Hugo Fröding. 3. Frödings läkare doktor E. O. Hultgren och hans homme d'affaires advokaten C. Lagerlöf. 4. Värmländska studenter bära kistan in i

templet. 5. Ur processionen vid kyrkan. De två främsta leden hrr H. Fröding och Richard Bergh med skaldens systrar, därefter bibliotekarien E. A. Karlfeldt, docenten Ruben G:son Berg och artisten A. Forsberg. 6. Likbegängelsen i Klara kyrka. Foto för idunn af A. Blomberg. 7. E. A. Karlfeldt talar vid Frödings graf på Uppsala Kyrkogård.

7

Fiskmäsen.

Skiss af Wilma Lindhé.

(Forts. o. slut.)

MEN HAN VAR framför allt kritisk, och hade intet annat än fel att påvisa, och ju mera hon fördjupade sig i återgifvandet af anletsdragen, desto mera fick hon att undra öfver.

När hon målade halsens spända linjer, pannans fina rynkor, tinningarnas blå ådernät och förtunnade hårfäste, ögonens ömsevis dåsiga och brännande blick, munnens än smärtsamt än trotsigt hopknipna läppar, och de nervöst oroliga händerna, syntes han henne så främmande, att blicken tårades och penseln fördes blott på måfå.

— Jag födde ett barn en gång, sade hon sig. — En rundkindad, knubbig pilt, för hvilken jag var hela världen. En telning af mitt eget jag, som sög sin näring ur mitt väsen... Och nu? Denne man, som stirrar så frånvärande ut i rymden... hvar äro hans tankar? hvart går hans längtan... Denne man med årens, arbetets, nöjets, lidelsernas och övermåttadens prägel öfver sig... Är han gossebarnet jag tryckte intill mig i äganderättens lycksalighet...? och telningen?... hvad annat är den än ett träd, som vuxit sig starkt på egen hand, slitit trådarna mellan sig och moderstammen och knappast minnes att safven haft samma ursprung... Ett träd, som skakats af okända vindar, omsvärmats af, eller gifvit skydd åt en mig främmande fågelvärld.

— Du hade rätt. Jag är ingen porträttmålare... Jag kan inte, sade hon så tungt, att han kom fram och lade armen öfver hennes axlar.

— Det visste jag, inföll han med rättshafveriets tillfredsställelse. — Men gräm dig inte öfver den saken. Det är i alla fall märkvärdigt bra. Du har bara gjort mig för gammal och sett mig genom moders- i stället för målareögon.

Han stod bakom henne och hon lutade sig tillbaka med hufvudet mot hans bröst i brinnande begär att taga kännedom om hans lif och tankevärld. — Nu! Nu, är rätta stunden, sade hon sig.

— Var inte ledsen, bad han. Som landskapsmålare är du oöfverträfflig, det minns jag sedan gammalt.

Dag efter dag hade hon väntat att han skulle be att få se hennes skisser och taflor, och att han inte gjorde det, grämde henne mer och mer.

— Att minnas kan lika väl innebära klander som beröm. Mitt dagsverke är i alla fall slut. Nu hoppas jag på ditt, svarade hon i det hon reste sig, vände porträttet mot väggen och strök färgerna från paletten.

Seved jagade efter modeller och fann en af sigkommen italienare, som ströfvade bygden rundt med markatta och positiv, i hvilken han såg ett intressant subjekt, och modern en snuskig försupen individ, som hon led af att se inom sitt område. Men målas skulle han och det sådan han första gången uppenbarade sig nedanför verandatrappan med de svartgnistrande ögonen girigt spanande efter utsikterna till mer eller mindre förtjänst.

Han kom hvarje dag och stod där i positiv med apan på axeln vefvande fram utnötta slagdängor, eller sladdrande på en italienska, som blifvit så uppblandad med främmande språk, att den mistat all ursprunglighet.

Rut, som endast förstod några ord här eller där, och som led af positivlåten, återtog sina ströftåg trakten rundt. Men när hon gick framåt liknande hon en rolös, som går och går, utan att fråga efter hvart det bär. Inte tänkte

hon heller på att taga skisser — och det fast det kliade i fingrarna af otålighet att gripa om ritstiftet.

Ibland sjönk hon också ner på en tufva eller trästubbe och tog sig om hufvudet i sorg öfver att hon väntat så mycket af samvaron med den, som stod henne närmast och i grunden fick — och gaf — så litet.

Positivspelaren lofvade att bli en dräplig figur, och konstnären var så uppe i målningen att han inte tänkte på något annat. Men inte förr förstod modellen att så var, än han började skolka från sittningarna, pocka sig till dubbel betalning och taga ut den i förskott. — När föga mera stod att vinna var han borta för alltid.

Seved blef så misslynt att modern kände det som en lättnad att han höll sig så mycket borta.

— Jag spanar efter modeller. Men hvar ta dem ifrån här, där alla människor äro lika jämnstrukna, klagade han.

En dag förde han med sig en flicka, som hvarken var ung eller gammal, ful eller vacker, och om hvilken ingen kunde säga om hon var ond eller god, eller hvarifrån hon härstammade.

— Mamma får inte misstycka, ursäktade han sig, men jag vill måla en interiör och måste hålla mig till ateljén.

Han möblerade själf om därinne, bredde ut, hängde upp och ställde dit, allt som kunde finnas af brokigt, trasgrant och urblekt, det där gaf illusion af ett rum, som gjorde anspråk på att vara smakfullt och var allt annat, men passade ihop med modellens sjaskiga elegans, och där några söliga vinglas, en halvbränd cigarr och en skål nervissnade blommor talade sitt eget språk.

— Hvad menar du? Hvad skall det föreställa, frågade Rut, då hon såg utkastet. En slankig urblekt kvinnogestalt, med uppburrd glanslöst hår, vårdslöst uppkrupen i en länstol framme vid fönstret. De slappa overksammas händerna i skötet. Ansiktsuttrycket flackt ytligt, och blicken lystet stirrande på gatans förbiskymtande figurer.

— Föreställa? En typ att använda en gång i annan miljö.

— Mig synes hon vidrig.

— Hon är hvad omständigheterna gjort henne till.

— Fräck och...

— En gåta och sådana intressera mig.

Det blef muntert i ateljén. Skratt och prat trängde ut till modern, där hon gick i trädgårdstappan skenbart upptagen af att rensa, kratta eller binda upp växterna, men med tankar och öron hos de båda, som syntes glömma att hon fanns till. För att påminna därom, tog hon mer än en gång vägen förbi ateljéfönstren, från hvilka hon visste sig bli sedd. Men när hon så gjorde blygdes hon för sig själf och slog ned ögonen af fruktan att möta sonens spefulla blick, som hon kände sedan gammalt.

Hon tordes inte spela mentor, och ville inte inkräkta på den absoluta frihet hon lofvat honom. Men när hon hörde flickans råa skratt och oskolade stämma, eller läste begärelsens åtrå i hennes ögon, fattades hon af sådan vrede, att hon helst af allt gått sina färde... I dess ställe gick hon ingen gång utom husknutarna.

Aldrig hade hon sett Seved så lefnadsfrisk och ifrig, och när hon såg taflan växa fram under hans hand förstod hon att han var midt uppe i skaparglädjens berusning. Men i stället att fröjdas däråt var hon så beklämd, som inför en stundande olycka, och hade hon lidit af att se honom gäspa i smyg, sträcka på sig som i olust, eller gå fram och åter på verandan, likt ett fångadt djur, led hon ännu mera af att inte vara den som framkallat arbetslusten och

af att han valt en modell, som det bar emot att se inom egna dörrar.

— Ännu en gång hvad jag genomlefde i Paris, och som framkallade brytningen oss emellan... Går det nu på samma sätt? Kan jag ingen gång fånga en människa helt, eller hålla fast den jag älskar, frågade hon sig i aningsfull förtviflan.

*

Himlen var molnbetäckt och augustikvällen så mörk, att sjö och land mötte tillsammans i en enda konturlös massa, illuminerad då och då, nederst vid horisonten, af blixternas snabba, bländande sken.

Rut och Seved sutto på en trädgårdssoffa nedanför villan, han njutande af cigarrett och rhenvin, hon af hans närhet och af att känna sig ensam med honom i all världen, luften var tung och het, som före ett oväder, och så drömmande stilla att intet blad rörde sig. Kring byggnaden låg mörkret så tätt, att det varit svårt att leta sig dit, om inte lamporna från hallen och tjänsteflickornas rum bildat en väglödande ljuscirkel.

— Mörkret är som en smekning, sade modern och strök sig öfver pannan. Hvad annat skänker en sådan hvila?

— Men det skall ha ljuspunkter, som de där upplysta fönstren, svarade han lifligt och pekade mot andra stranden... Eller bryta sig mot starka ljusreflexer... från opal och blekblått, till grönt, violett, gult och rödt... hela färgskalan igenom... få liksom lif, kontrastera mot, eller utgöra ramen till ett pulserande brokigt lif... Sådant som dərborta.

Han knackade askan af cigarretten och läppjade på vinet, medan en skarp blyxt framhöll de upprörda anletsdragen.

Det hade legat längtan i stämman och modern hörde det.

— Det är inte mörkret du älskar, det är natten, sade hon tonlöst och svepte om sig den mjuka schalen, som lyste hvit mot dunklet rundt om.

— Ja! hvarför inte? Hör dagen arbetet till, är natten nöjets, förstudiernas, utvecklingens tid... för oss konstnärer. Eller för dem af oss, som välja nattscenerierna till sin specialitet.

Hon visste att han var lättretlig och minnesgod och inte hunnit glömma, hur hon fordomdags mästrat såväl hans konst, som det lif han förde, och höll inne med hvad hon velat säga. Men sucken hon ej kunde hålla tillbaka förrådde henne.

— Mamma är sig lik, utbrast han. — Samma sympton som förr i världen. Ser en hetär i hvarje modell. Ett förhållande i hvad som endast är flirt och flams och stimulus — lika väl för målaren som modellen.

— Det kan bli mera. Det vet du.

— Visserligen... I den första ungdomen. Men det är snarare undantag än regel.

Stämman skälfde af motsägelsebegär och hon lade dämpande sin hand på hans.

— Kan mamma då aldrig skilja mellan konstnären och människan, fortsatte han hetsigt. — Aldrig begripa att den som vill bli något måste tränga in också i livets skuggsidor. Inte skygga tillbaka för det fula, eller ta hänsyn till ditt och datt, den eller den, likt...

— Likt kvinnliga artister.

— Alldeles! De ha haft det emot sig att de ingenting vägat, och tänkt mera på världens dom än konstverket. Det var inte förgäfvets en George Sand klädde sig i arbetareblus och gick ut bland dräggen... Jag ville inte se mamma eller någon kvinna jag höll af göra detsamma...

— Men fordrar att jag, som mor, skall finna mig i hvad helst du tar dig för.

— Antingen är man konstnär och låter oväsentligheterna fara, eller sätter dem främst och

förblir en medelmåtta... Pryderiet hämmar ohjälpligen talangen, och när jag nu är man och kan vara hänsynslös, anhåller jag att få begagna mina rättigheter. Han hade rest sig i ifvern och tagit några steg in i rabatterna. Kom lika hastigt tillbaka och ställde sig bakom henne.

— Jag ville säga ifrån en gång, återtog han. Och får jag bara sköta mig som jag vill, är det godt hos dig. Vi två höra ju ihop och jag känner mig inte så ensam här som annorstädes.

— Stanna då! Stanna, bad hon och tänkte med detsamma att hon ville utplåna sig själf, sina vanor och tycken, och att det vore en lätt sak, och att allt hon känt eller lidit var så smått, oviktigt och likgiltigt, att det inte var värdt spilla tankar än mindre ord på. — Vi ha aldrig stått hvarandra så nära som i kväll, sade hon sig. — Småningom smälta vi alltmera tillsammans. Till sist får jag igen min gosse och vet allt om hans förflutna lif och framtidshoppningar.

Han gaf intet svar, men återtog sin plats och smög sig närmare intill henne.

Blixtarna blefvo intensivare och åskan mullrade på afstånd.

— Känner mamma inte någon af dem som ha sitt hem här midt emot, eller i gårdarna rundt om? frågade han plötsligt.

— Jag lämnade Paris för att vara i fred för folk.

— Jag också! Men så isolerad kan jag inte lefva.

— Gör dig bekant och jag skall ta emot så många du vill!

— En sådan osällskaplighet föder egoism, eller kan gälla som skylt för att man anser sig bättre än andra...

— Så har jag inte menat. Eremitlifvet har alltid lockat mig... mest därför, tror jag, att jag ingen gång varit tillsammans med människor utan att blifva missnöjd med mig själf och något jag sagt eller gjort, som bort vara annorlunda.

— Isoleringens rättfärdighet är allt för lättköpt. Att blanda sig i människoströmmen och bevara sig ren — det vore idealet.

— Du har rätt! Jag skall lära känna mina grannar och försöka vara dem till nytta... jag ålskar dem redan... men inte en och en, fruktat jag, utan med längtan att bistå dem *allesammans*.

— Det där förstår jag, smålog han och fyllde sitt glas. Individerna kan vara en så besynnerligt likgiltig, på samma gång hjärtat klappar för hela mänskligheten. "At være sig selv nok" är för öfrigt ingens rättighet.

En skarp blixt skar dem i ögonen och på samma gång skakade ett åskslag marken.

— Vi ha ovädret öfver oss, sade hon och reste sig.

— Det regnar inte. Och hur nännas gömma sig för något så storståligt. Jag tycker om naturrevolutioner och har varit med om flera utomlands, men här har jag dem på närmare håll och mera intimt.

En ny blixt och ännu hårdare knall kom henne att spritta till och luta sig emot honom.

— Stillastående är död — för mig åtminstone, utbrast han och tömde glaset.

Blixtarna korsade hvarandra, men hon såg dem ej. Åskan dundrade och hon hörde den ej, ty hans sista ord träffade henne som en uppenbarelse om att de alltid skulle stå hvarandra fjärran, och om att hvad som skilde dem åt inte var mer eller mindre än att han blifvit en personlighet — en värld för sig — hvilkens bana, innerst inne, var lika högtflygande oåtkomlig som den kretsande himlakroppens.

— Hör, sade han. Hör! Nu bryter orkanen lös. Nu smattrar hagelbyn fram öfver

vattnet. Skynda dig in, käraste. Men låt mig stanna och ta emot härligheten.

— Mina stackars blommor, klagade hon och kastade schalen öfver hufvudet.

*

Det var söndag. Klockklängen från motsatta stranden, där kyrkbyn låg, tonade ut öfver nejden och solen sken så klart och ljufvligt som om inga oväder funnes till. Seved hade tagit en långpromenad rundt hafsviken, och medan han var borta gick modern igenom hans skisser och utkast. Hon hade sett dem förut, med honom som förevisare, men ville se dem på egen hand och var så ifrig som kunde hon öfverraskas hvad stund som helst.

Den stora portföljen låg uppslagen framför henne, medan hon lyfte blad efter blad, granskade, lade bort och tog upp dem igen i kritisk värdesättning — inte af talangens bärvidd och begränsning, utan af ämnesval och innebörd... Storstadens gatu- och nattlif. Kaféer, demimonde, karneval, smutshålor, liderliga nästen, fångelser... Typer hon sett dyka upp på afstånd — och sett *ned* på — tagna på kornet. Starka färger och motsatser. Brillanta uppslag. Osköna, afskräckande och ömkansvärda illustrationer af tillvarons afvisgida.

Hvad hon såg grep henne in i själen, med deltagandets sorg och ångest, och lärde henne inse konstens berättigande att blotta äfven det som stöter öga och sinne, men väcker lusten att skaffa motgift.

— Han är på väg att bli en mästare, tänkte hon och med detsamma borrade smärtan sin törntag i hjärtat — han måste lefva, midt i eländet... Han *måste*...

Kyrkklockorna tonade ännu en gång öfver viken, och båt efter båt sköt ut på vattnet, men för henne existerade ingenting annat än skisserna och hvad de hade att berätta.

— Sitter mamma inne en sådan underskön dag, frågade sonen, som kom in lifligare i ögonen, hetare om kinderna och raskare i gången än eljes.

— Är du redan här, sade hon och slog igen portföljen så brådskande, som hade hon företagit sig något orätt.

— Har mamma sett igenom den, frågade han medan blicken gled ner till strandrensans lågvatten.

— Ett par gånger om.

— Och funnit dem ännu vidrigare än sist?

— Nej. Jag börjar förstå...

— Har mamma gifvit akt på den där gynnaren, återtog han och pekade mot stenen, där fiskmäsen höll till i trög orörlighet.

— Mer än en gång.

— Jag har iakttagit den, jag med, och sett honom stå där timme efter timme.

Hon hade glömt fågelns tillvaro och frågade lifligt: — Vet du om den haft sällskap?... om det varit *två* någon gång sedan du kom?

— Nej! Ensam som nu har den satat på sin sten, glidit öfver vattnet eller kretsat rundt sitt lilla område... är den lycklig eller olycklig i sitt enstöringslif, har jag frågat mig.

— Jag med... och... vill du se? Jag har målat den.

— Visst vill jag! Hvarför har mamma inte visat mig sina dukar?

— Jag väntade på att du skulle be att få se dem.

— Det tordes jag inte. Våra anlag peka åt motsatt håll. Du förstår inte mig och jag var rädd inte uppskatta eller begripa dig.

— Af ren grannlagenhet, du, förstöra människor ofta nog lifvet för hvarandra, svarade hon och gick att hämta duken från en skrub. — Nå hvad säger du? frågade hon, när den stod på staffliet.

Han satt med korsade armar, försjunken i hvad han såg och gaf intet svar.

— Urstyft! Mästerligt, mumlade han slutligen och när hon mötte blicken ur hans ögon

voro de fuktigt varma. — Det är ingen fågel du målat, sade han innerligt. Det är en själ — eller symbol... Det är människans stora, förfärliga ensamhet, som hon aldrig undkommer och lider minst af i enrum med sig själf... Ingen målar så utan att ha lidit. Han tog henne i sina armar och smekte henne... Lilla mor, lilla mor, snyftade han... och inte kan jag hjälpa dig, eller du mig...

— Jo, dig kan jag hjälpa, svarade hon i ädelmodig hänförelse. Res tillbaka! Dina utkast har sagt mig att du kan måla dig stor... Men inte här, inte i små förhållanden... Stillastående är död, har du sagt. Så flyg då. Blif inte lik fågeln där... eller mig! Sträck ut, medan du kan... utan tvekan... och så långt vingarna bär...

Stämman bröts af gråt, men på samma gång kände hon sig så förunderligt lätt om hjärtat, och fick en så obändig lust att måla, vara fri, komma och gå, göra och låta, som hon ville, att det blef till en ny sorg. — Är min kärlek så egoistisk, att den sätter sig och sitt främst...? och hvad skulle han tänka om han visste det, sade hon sig i bitter själföförelse. Hon såg på honom i smyg och märkte att han bar hufvudet högt, som i stridslust, och knöt händerna, som för att taga bättre fart, och då förstod hon att han genomlefde detsamma som hon, och att det sista en människa kan och bör göra är att utplåna sig själf. — Det är ingen ovilja, intet kält-kält, som skiljer oss åt. Det är utvecklingens, själfbevaransens, det egna jagets rätt... men inte mindre sorgligt för det, suckade hon.

Han räckte henne ett vykort och när hon tog det ur hans hand och såg en bulevard i elektrisk belysning — en sjudande kittel af febril brådskan, ljusglans och färgglädje, visste hon att det gaf svaret:

— Posten förde det med sig. Det är en beställning!

— Då var det på tiden att jag talade.

— Att du gjorde det och sparade mig, tackar jag dig för så länge jag lever. Det är som du säger. Jag har känt och vetat det hela tiden, men inte nänts göra dig ledsen... Inte har jag heller vetat hvad jag velat... Här är en sådan välsignad ro och jag vill inte tro på något så tröstlöst, som att det käraste inte är nog kärt — det rikaste, fullaste förhållande alltför fattigt att fylla själens djupaste trängtan.

— Jo du, så illa är det, svarade hon och vred omedvetet händerna. — Det råder ingen bot för själens ensamhet. Naturen, arbetet, konsten, ömhetsbanden... intet förslår. Ingenting på jorden stillar den, därför att den ligger bortom tiden och pekar uppåt... Det är väl också ur den de ädlaste människoverken springer fram... Eller, tillade hon drömmande, har Augustinus af Hippo rätt, då han förkunnar... "Mitt hjärta var oroligt till dess det hvilade i Gud?"

Han stod återigen framför staffliet.

— Att den där taflan är målad af en kvinna, tror jag en hvar skulle gissa sig till, utbrast han. — Det hvilat en sådan renhet öfver den. Den är ett mästerverk. Men den är något mera. Den är en väckelse... åtminstone för mig. Din fågel har inte fläckat sin fjäderskrud... Den har tvärtom blifvit hvitare med åren... Jag ville att min också blefve det! Att en kvinna är stor betyder i alla fall mindre än att hon är god... och jag tackar Gud att mamma är det — och inte målar som jag.

Vykortet hade glidit ner på golfvet och han tog upp det.

— Det är som om nervtrådar utginge därför och droge mig till sig, återtog han passionerad — men gif mig din fiskmås — din tankeskapelse — med på färden och den skall skydda mig bättre än du själf förmått.

Wettergren's
KAPPOR
&
KOSTYMER

BÄSTA SMITT.
OMSORGSFULASTE ARBETE.
PRIMA TYGER & TILBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET

**Hafre-
Gryn
och
Hafre-
Mjöl**

Gyllenhammar

**Gif barn den bästa näring och de väx-
upp till friska människor.**

**Gif vuxna den bästa näring och de
förbli friska till sena ålderdomen.**

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmo-
derskurs i Stockholm.

**FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 19—25 FEBR. 1911.**

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord;
färsfylldt selleri med brynt potatis;
mjölk; kaffe eller te. Middag: Falsk sköldpadd-
soppa; å la daube på hummer med
majonnäs; stekt tjäder med salader;
mörtarta med vaniljsås.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord;
glödstejt, rimmad strömming med po-
tatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Mid-
dag: Köttkroetter med champinjons-
sås; äppelsoppa.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord;
hafregrynsgrot med mjölk; gratin på
sill; kaffe eller te. Middag: Vege-
tarianisk juliennessoppa; stekt helge-
flundra med kaprissås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord;
stekt bräckkorf med ägggröda; mjölk;
kaffe eller te. Middag: Korrikaka

med skiradt smör och lingon; saftkräm
med vispad gräde och skorpor.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord;
biffstek med stekt potatis; mjölk;
kaffe eller te. Middag: Grönkål
med fläskkorf; skorppudding med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord;
ägg; plättar med sylt; mjölk; kaffe
eller te. Middag: Kalfrikassé med
potatis; chokladkräm med vispad
gräde.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord;
kokt, rökt skinka med stekta ägg;
mjölk; kaffe eller te. Middag: Kött-
bullar med potatismos; hvit sagosoppa.

RECEPT:

Färsfylldt selleri (f. 6 pers.). 2
stora eller 3 mindre sellerier, 2 lit.
vatten, 1/2 msk. salt, 2 hg. oxkött, 1
hg. kalkkött, 1/2 hg. späck, 2 msk.
stötta skorpor, 1 ägg, 2 1/2 dcl. tunn
gräde, 1/2 msk. salt, 1/4 tsk. hvitpep-
par, 3 st. fint hackade syltlökar.

Till stekning: 3 msk. smör (60
gr.), 4 dcl. buljong.

Beredning: Sellerierna skalas,
sköljas väl, pasätas i kokande, salt-
adt vatten och få koka omkr. 1
tim., eller tills de äro mjuka.
Köttet tvättas med en duk doppad
i hett vatten, skäres i bitar och
drives tillika med späcket 3 ggr. genom
köttkvarn. Därefter tillsättes de stötta
skorpor, det uppvispade ägget, samt
grädden, litet i sänder, och färsen ar-
betas omkr. 1/2 tim. Den afsmakas noga
med kryddorna och löken. Ett lock
skäres ut i sellerierna och de urhål-
kas uppifrån. De fyllas med färsen,
locket pålägges och sellerierna ombin-
das med bomullsgarn, förut doppadt i
hett vatten. Smöret brynes i en järn-
kastrull, sellerierna illäggas och brynas
vackert, spådas med buljongen och få
sedan saktast steka med tätt slutet
lock omkr. 1 1/2 tim.
De uppläggas på varmt fat, garnet
klippes bort och säsen hålles öfver
dem. Serveras till smörgåsbordet.

Vid köp af kaffe bör Ni begära

SULTAN-
KAFFE,

som är af öfverlägsen
arom och styrka.

Joh. Lundström & Co A.-B.

KUNGL. HOFLEVERANTÖR.

PRIMA ANTHRACIT

HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

	4 27	Skeppsbron 18	22 88
	22 20	Strandvägen 17	60 19
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60

ALLM.

Falsk sköldpaddssoppa (f. 6 pers.). 1 gödkalvhufud, 3 lit. vatten, 1 msk. salt, 6 hvitpepparkorn, 2 morötter, 1 litet selleri, 2 rödlökar, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, 1 1/2 lit. god oxbuljong, brynt socker (2 tsk. socker, 2 msk. vatten), 1 knifsudd kajennepeppar, 3 msk. sherry.

Beredning: Kalfhufudet, hvar-
af huden är aftagen, klyfves, hjär-
nan tages ur, och hufvudet sköljes
väl samt lägges i vatten öfver nat-
ten. Det sättas på elden i det kalla
vattnet, saltas och då spadet kokar
upp skummas det väl, hvarefter kryd-
dorna jämte de väl ansade rotsakerna
och lökarna illäggas. Soppan får sedan
koka tills köttet är mört, då det ta-
ges upp och buljongen silas och skum-
mas. Köttet skrädes, och när det är
kallt, skäres det i små tärningar och
lägges i soppskålen. Smör och mjöl
sammanfråsas. 1 lit. af kalbuljongen
jämte oxbuljongen tillsätts och sop-
pan får koka 10 min. Den afsmakas
med kajennepeppar samt vinet och hål-
les öfver köttet i soppskålen. Sop-
pan serveras, om så önskas, med hård-
kokta äggulor.

Å la daube på hummer (f. 6 pers.). 3 färska humrar (eller 1 burk
konserverad hummer å 1:90), 1 lit.
fisk- eller ljus köttbuljong, 3 msk.
franskt vin, 10 blad gelatin, 2 msk.
hett vatten, 2 hela ägg.

Till garnering: 1 hårdkokt ägg,
persilja.

Beredning: Hummern nedlägges
i kokande, saltadt vatten och får koka
15 min. hvarefter den upptages och
får kallna. Den klyfves längs efter,
och klorna krossas. Köttet lossas var-
samt och skäres i vackra bitar. Fisk-
buljongen pasättes tillsammans med
vinet; när det är varmt tillsättes det
sköljda och i det heta vattnet upp-
lösta gelatinet samt de uppvispade
ägg, och blandningen får under visp-
ning ett kort uppkok. Geléet silas
genom en i hett vatten urriden ser-
vett eller silduk. En del af det klara
geléet hålles på botten af en vatten-
sköld å la daubeform och ställes att
stelnä. Formen garneras med hårdkokta
ägg och persilja. De vackraste bi-
tarna af hummern läggas på botten
och sidorna, och med det öfriga hum-
merköttet fylls formen. Resten af
geléet hålles försiktigt öfver och å
la dauben får stelnä på kallt ställe.
Den serveras med majonnäs- eller
skarpås.

Mörtarta (f. 6 pers.). 100 gr.
sötmandel, 210 gr. smör, 100 gr. strö-
socker, 1 ägg, 200 gr. hvetemjöl, 2
kpk. äppelmos.

Till formen: 1/2 msk. smör (10
gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skällas och
drives genom mandelkvarn. Smöret
tvättas väl och röres tills det blir
hvitt och pösigt, hvarefter sockret,
mandeln, äggulan och det siktade mjö-
let nedröras. Sist nedskäres den till
hårt skum slagna äggwhitan och degen
ställes att stelnä. En gutpanna smör-
jes väl och beströs med stötta skor-
por. Pannan beklädes med hälften af
degen och äppelmoset illäggas. Af den
öfriga degen skäras med spurre 1 cm.
breda remor, hvilka läggas i rutor
öfver äppelmoset samt en ring rundt
omkring tårtans kant. Den gräddas i
ordinär ugnsvärme omkr. 1/2 tim. Upp-
stjälpes när den afsvalnat.

Köttkroetter (f. 6 pers.). 1
lit. kokt eller stekt kött, 2 1/2 msk.
smör (50 gr.), 4 msk. mjöl, 4 kpk.
buljong, salt, hvitpeppar, 1 äggula.

Till panering: 2 ägg, 2 kpk.
stötta skorpor.

Biffstek (f. 6 pers.). 1,3 kg. ox-
hare eller benfritt innanlår, 1/2 msk.
salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 msk. hvete-
mjöl, 3 msk. smör (60 gr.), 1 portug.
lök, 3 dcl. kokande vatten eller bul-
jong.

Beredning: Köttet som bör hafva
hängt 2—6 dagar, allt efter årstiden,
tvättas med en duk, doppad i hett
vatten, skäres i omkr. 2 cm. tjocka
skivor, bultas lätt på båda sidor och
beströs med peppar, salt och hvetemjöl.
En stekpanna sättas på elden att bli
rykande het, smöret brynes däri, bif-
farna illäggas och brynas hastigt på
båda sidor. De uppläggas på varmt
serveringsfat, pannan urvispas med det
kokande vattnet och säsen hålles öf-
ver biffarna. Löken skalas, skäres i
skivor, brynes i resten af smöret och
därmed garneras biffarna.

Skorppudding (f. 6 pers.). 8
st. ettöres skorpor, mjölk, 1 hg. godt
smör, 6 ägg, 1/2 tsk. salt, 1 msk. sock-
er, 2 msk. fint skuren sucket eller
20 skällade och malda sötmandlar.

Till formen: 1/2 msk. smör (10
gr.), 2 msk. fint stötta skorpor.

Edert utseende är mycket
beroende
af tänder-
na. Dessa konserveras fullständigt vid
bruk af

Oxygenol-Munvatten.

Detta verkar mekaniskt renande och
antiseptiskt samt borttager absolut
elak lukt.

Herrar Annonörer

torde beakta, att de genom
"IDUN" träffa hela den stora
burgna och köpstarka publiken
öfver hela landet och främst
de vid alla uppköp så godt
som allenarådande **husmöd-
parna**. Att Idun står oberörd
af konkurrensen mellan öfriga
illustrerade veckotidningar
ha vi nu fått ett nytt bevis på
i den betydande ökning vår upp-
laga i år uppnått.

Offerter lämnas och förfråg-
ningar besvaras omgående af
IDUNS ANNONSKONTOR.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: Köttet skäres i fina
tärningar. Smör och mjöl samman-
fråsas, buljongen paspades och säsen
får koka 10 min., köttet illäggas och
stufningen får ett uppkok, hvarefter
den afsmakas med kryddorna och ägg-
gulan tillsättes. Massan utbredes på
ett flatt fat att kallna. Af kött-
massan formas aflängt runda kroetter.
De rullas i stötta skorpor, doppas i
de uppvispade äggen och rullas åter
i stötta skorpor, hvarefter de få stå
och stelnä 1 tim. Flottyrten upphettas
och när en tunn blå rök stiger upp
från ytan, nedläggas kroetterna, och
få koka gulbruna då de uppläggas på
gräppapper att afrinna. De garneras
med persilja och serveras med cham-
pinjonsås.

Beredning: Skorporna doppas i
mjölk, läggas i ett fat och få stå öf-
vertäckta ett par tim. De röras därefter
sönder med en slef. Smöret smältes
och inarbetas i de söndermosade skor-
porerna. Därefter iroras äggulorna, kryd-
dorna och sockaten eller mandeln och
sist nedskäras de till hårdt skum slagna
äggwhitorna. Massan hålles i smord och
brödbeströdd form och puddingen gräd-
das i vattenbad i ugnen omkr. 1 1/2 tim.
Den uppstjälpes på varmt serverings-
fat och serveras med vin- eller saft-
sås.

Biffstek (f. 6 pers.). 1,3 kg. ox-
hare eller benfritt innanlår, 1/2 msk.
salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 msk. hvete-
mjöl, 3 msk. smör (60 gr.), 1 portug.
lök, 3 dcl. kokande vatten eller bul-
jong.

Hvit sagosoppa (f. 6 pers.). 2
lit. vatten, skal och saft af 1/2 citron,
1/2 kpk. hvita sagogryn, 1/2 kpk. sul-
tanarussin, 2—3 äggulor, 1 1/2 hg. strö-
socker, 1 dcl. sherry eller franskt vin,
1 dcl. rabarbersaft.

Beredning: Vattnet kokas upp
med citronsalet. Sagogrynen sköljas
och illäggas jämte de sköljda russinen
och soppan får under jämn rörning
koka till grynen äro klara. Äggulorna
och sockret röras i soppskålen
till hvitt skum. Den heta soppan till-
slås under stark vispning och afsmakas
med citronsaften, vinet samt rabarber-
saften.

Den serveras, om så önskas, med
biskvier eller skorpor.

**Den serveras, om så önskas, med
biskvier eller skorpor.**

Skorppudding (f. 6 pers.). 8
st. ettöres skorpor, mjölk, 1 hg. godt
smör, 6 ägg, 1/2 tsk. salt, 1 msk. sock-
er, 2 msk. fint skuren sucket eller
20 skällade och malda sötmandlar.

PRISTÄFLING N:R 7.
EN GÅTA.
Fordomdags behärskade jag världen.
Vänd mig om och jag gör så ännu.
Lösning insändes undertecknad med
namn och adress till Red. af Idun
senast den 5 mars 1911. A kuvertet
bör angifvas pristäfling n:r 7.

Proton

Ren ägghvita fram-
ställd ur mjölk. Ett kg.
motsvarar, hvad ägghvite-
halten beträffar, 25 liter mjölk,
135 ägg, 4-5 kg. kött. Pris kr. 1,25
pr. påse om 1/4 kg. Säljes öfverallt.
En gros: Kronans Droghandel, Göteborg.

Köp
Schweizer-Siden!

Begär prof på våra nyheter för våren och som-
mar- till klädningar och blusar: Foulards, Voile,
Crêpe de Chine, Chinés cachemire, Eoliene,
Mousseline 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart,
hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom broderade blusar och
klädningar i batist, ylle, lärft och siden.
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till
privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.
Schweizer & Co, Luzern S 3 (Schweiz)
Sidentygs-Export — Kungl. Hoflev.

Nr 1 af
IDUNS
Modellkatalog

för
1911
är
utkommet.

Pris 60 öre.

Men innan hon reste hon hade en mängd Högviktiga saker att göra. Ty jungfrun hon var inte vidare slängd Och kunde rätt mycket förstöra. Salongsmöbeln kläddes med vitt överdrag — En tredje på tyget fanns redan, Och bordet, det dyra, ju kunde en dag Af värdslöshet fjärde — och sedan Fick Elsa — lillgrisen — dit in aldrig gå Om femte hon fått till att slicka, Och sätta en fläck uppå soffan, ty då Kan mamma ej sjätte sin flicka. Hux Flux.

lika ord: 1) naturföreteelse, 2) tyn-gande, 3) kurort, 4) mytologiskt namn, 5) någonting segt. William.

LÄNKGÅTA.

Ur hufvudordet (det hela) fränskil-jas småord hvilka med en eller annan bokstaf skola gripa in i hvarandra så att ej ordkedjan brister. Dessa små-ord betecknas härnere såsom länkar.

Länk 1. Den bör bestå af något brännbart ämne. Att göra god effekt, när man det vill.

Länk 2. Betydelsen varierar ganska mycket. Kan nyttjas uti spel, om folk, om sill.

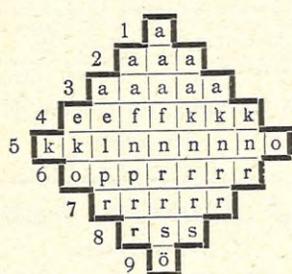
Länk 3. Den står ibland som julegranen smyckad Med tända ljus på hvarje särskild gren.

Länk 4. En sammansättning, som skall imitera Till vissa smycken eljes nyttjad sten.

Länk 5. När barnen skola räkneorden lära. Så få de inte detta glömma ut.

Länk 6. Ett giftigt ämne vi till sist servera, Och sen är denna länkegatan slut.

DIAMANTGÅTA.

Ordna bokstäfverna till ord, som äro hvarandra lika i de motsvariga våg- och lodräta räderna.

Orden äro: 1) konsonant, 2) adverb, 3) fåglar, 4) vanligtvis bestående af blommor, 5) maträtt, 6) fåglar, 7) kvinnonamn, 8) verb, 9) konsonant. Vera.

FYRKANT.

	1	2	3	4	5
1	7	5	6	1	2
2	5	3	1	4	8
3	6	1	4	8	3
4	1	4	8	2	5
5	2	8	3	5	4

Utbyt siffrorna mot bokstäfer. De lod- och vågrätt i samma ordning pla-cerade bokstäfverna gifva då dessa

Nej, det var sant! Det hela står oss åter:

En viss dans hör det till, och ganska käckt det låter. Hux Flux.

DEN FELANDE LÄNKEN.

0	0	0	×	0	0	0
0	0	0	×	0	0	0
0	0	0	×	0	0	0
0	0	0	×	0	0	0
0	0	0	×	0	0	0
0	0	0	×	0	0	0

Rön, kan, sia, fas, råg, mor, ler, röd, gul, ter, hår, rar.

De ofvanstående 12 småorden in-passas i de med noll angifna rutorna i sådan ordning, att ordet till vänster

och ordet till höger om den med kors betecknade midtraden, tillsammans med en bokstaf som skall infalla i den-samma, bilda ett större ord. Denna bokstafsrad blir då den felande län-ken och bildar namnet på ett svenskt berg. Hux-Flux.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 6.

GATAN: Skvallret.
ARITMOGRYF: 1) Leipzig, 2) Spandau, 3) Litauen.
PARAGRAMMET: Esaias Teg-nér: Eksjö, svalbo, almanack, insur-egnt, Adalrik, saltkar, tusenlapp, geo-log, nyckfull, eterisk, rosendoft.
LOGOGRYFEN: Luftskepp: tupp, lek, stapp, puls, fel, stuf, slup, stek, tes, pest, kust, spe, spel, slut.

SVAR

Å den senast införda serien frågor följa här nedan svar, och har redaktionen ansett, att det utfästa priset 10 kr. denna gång bör tilldelas signatören Margit, hva-dan innehafvaren af denna signatur behagade anmäla sig å vår byrå för beloppets utbe-kommande.

Nr 26. I händelse ni tillverkar häl-sömskragar och manschetter i större partier är nog bäst att skriva till några större hitvaruaffärer (adr. i adresskalendern eller i telefonkatalog) samt erbjuda artiklarna till billigast möjliga pris. Kan ni dessutom bifoga fotografier af arbetena är det så myc-ket bättre. Margit.

Nr 27. Bland lättspelta noter kan re-kommenderas: »Ungdomens melodibok» (folkviser, operamelodier m. m.), El-kan & Schildknecht, 1:50; »Dansal-bum för ungdom», Lundkvists förlag, 2 kr. pr häfte. Omtyckta sänger med lätt ackompanjemang finnas i Alice Tegnér's »Unga röster», Skoglunds förlag, 2:75. Margit.

Svaga och blodfattiga, barn och äldre, böra använda Vasens (f. d. Nordstjernans) "Ferrol", hvilket stärkande järnpreparat hastigt ökar kroppsvikten. Fördrages lätt af alla. På alla apotek till 2 kr. fl.

Nr 28. Vill ni lättast och billigast komma fram så tag plats i års tid som biträde på något mindre sjukhus. Ni får då utträta en städerskas sysslor hjälpa till vid operationer o. s. v. men så kan ni erhålla lön en ca 15 kr. i mån, och allt fritt. Sedan kan ni söka in till något större sjukhus såsom Lund, där brukar betalas en viss summa i inträdesafgift, men åter-fås vid lärotidens slut, 2 år. Den som endast har folkskolebildning kan ej vinna inträde vid något större sjuk-hem såsom Sofiahemmet, ej heller kan ni erhålla plats som öfversköterska. Olga.

Nr 29. Sveriges Restauranttidning, Göteborg, utkommer en gång i veckan. För öfrigt så finnes det fyra restauratörbyråer i Sverige, en för norra Sve-rige i Sundsvall, mellersta Sverige i Stockholm, södra Sverige i Malmö, västra Sverige i Göteborg. Lisa L.

Nr 30. Undertecknad har också af läkare blifvit tillrädd att ständigt äta

Broderade Klädningar

med äkta Schweizer-Broderi.

Broderade klädningar i Batist, Voile, Linne, Shantung, Pongée, Tyll, Chiffon, Crêpe de Chine fr. **Kr. 12:50.**

Broderade blusar i Batist, Nansouc, Linne, Ylle, Chacemire, Japonais, Crêpe de Chine fr. **Kr. 6:—.** Tull- och portofritt till Eder bostad. Begär prof och modebilder.

Schweizer & Co., Luzern A 10, (Schweiz),
Broderi- och Sidentygs-Export.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 Jan. 1911.

Tillgångar.	Skulder:
Kassabehållning	1,810,817: 96
Obligationer	3,675,095: —
Fastigheter & inventarier... 4,671,495: 38	Aktiekapital
Reverser med hypotek af diverse	15,000,000: —
48 392,449: 99	Reservfond
28,379,728: 58	4,150,000: —
Kredit- och Kontokurant-räkningar	Dispositionsfonder
16,761,690: 10	200,000: —
105 inhemska banker	106,106: 28
285,406: 84	Depositions-, Kapital- och Sparkasseräkningar
729,454: 75	70,358,928: 63
1,296,887: 04	Upp- & Afskriftnings- och Kontokuranträkningar ...
Å andra räkningar	8,925,428: 42
	Postremissvexlaräkning ...
	888,874: 16
	Till inhemska banker
	1,071,880: 52
	utländska banker
	1,995,499: 80
	Å andra räkningar
	3,343,188: 88
Kr. 105,985,895: 14	Kr. 105,985,895: 14

HOTEL REGINA
Drottninggatan 42, Sthlm.
Centralt och dock tyst.
Nybyggd. Gedigen kom-fort. Fäcila priser.
Ett verkligt familjehotell.

Annonsera i Idun!

För Damerna.

Genom ständig användning för hvarje dag af **Crème Simon** och **Crème Simon Tvål** kunna damerna fullt be-vara sin ungdoms och skönhets behag. Lämpliga till bruk under alla årstider och i alla klimat göra dessa två utom-ordentliga toalettmiddel huden mild och behaglig och gifva den en smidighet, en sammetslenhet utan all jämförelse på samma gång som de utveckla en angenäm parfymdoft.

Den sparsamma husmodern

vill åt familjen hafva en daglig dryck, hvilken för det första måste vara billig och för det andra alldeles oskadlig och välsmakande. —

Det af läkarne rekommenderade "Kathreiner" är särdeles drygt och billigt, innehåller inga skadliga beståndsdelar och har aromatisk välsmak. —

"Det är fråga om Eder hälsa."

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Endå tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär pris. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Beridarebangatan 27, STOCKHOLM.

På grund af sjukdom Direktrisplats ledig

I en af huvudstadens förmäligare textilanstalter. Kompetensvillkor: genomgått högre Tekniska skolan, samt några års praktisk erfarenhet. Svar till »Direktris» und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Stockholm, Borås, Hagaström i Gästrikland, Halmstad, Malmö, Skara och Amål) är det möjligen mindre inträdes-sökande, men förekommer vid dessa seminarier terminsavgifter på 30-100 kr. Vid somliga seminarier är kursen 1 år, vid andra (flertalet) 1½ eller 2 år. Vid de afgiftsfria landstingsseminarierna mottagas endast elever med hemortsrätt inom resp. län. Kostnaden för en kurs vid ett landstingsseminarium med 1½ års kurs kan beräknas till 600 à 900 kr. Nya elever mottagas vid somliga seminarier på värtermånen, vid andra på höstterminen. Fullständiga uppgifter angående samtliga seminarier i riket finnas i Hjärtstädts Svenska skolor och utbildningsanstalter. Margit.

Nr 33. Vänd eder till något större antikvariat, t. ex. Björk & Börjesons, Axel Granlund eller Klemmings, alla i Stockholm. Margit.

Nr 34. Om ni använder hög krag på er klädning så tag genast bort den. Bara en linning i kanten och öfver den en sådan där treflig spetskrage, ni vet, det är början. Sedan ta vi hvarje hvarje aften lite ansiktsmassage. Men ej som vanligt vid ansiktsmassage då man utför rörelserna nedifrån och uppåt och från midten och till sidorna, utan när ansiktet är fett, massera från kindknötarna utåt mot öronen och halsen som om man ville skjuta bort den öfverflödiga fettman. Håll på en stund. Spänn så hakan så högt som möjligt och stryk den hårdt spända huden, utgående från underläppen, sakt i riktning mot halsen, så att alla ställen beröras. Finns dubbelhaka, strykes huden å båda sidor, från midten och utåt med starkare tryckning samt öfvanifrån och nedåt. Att litet vaselin skall användas vid masseringen säger sig själf. Tvätta på morgonen med god tvål och ljumt vatten. Gör alltid dessa rörelser vid all beröring af ansiktet, och så glöm inte den låga kragen och »slank flicka» skall bli som en sjutton-åring. Axi.

Nr 35. Skulle vilja råda eder att göra som jag. Såsom själf varande sjuksköterska är jag på samma gång agent för en teffirma. Vi systrar ha ju i allmänhet en ganska stor bekantskapskrets, så att detta lämpar sig så bra för oss. Jag är säker om att ni därigenom skall kunna skaffa eder en god inkomst, då hög provision lämnas, och varan är af så god beskaffenhet att den nästan säljer sig själf.

Närmare upplysningar lämnas beredvilligt af syster Hulda Edvinsson, Utbynäs, Göteborg 6.

Annonsera och sök plats som hjälp och sällskap åt gammal ensam dam. Finns så många ensamma som lida af att ha en jungfru i sitt hem som ju blott utför de vanliga sysslorna och som aldrig kan bli något sällskap. Med det yrke ni haft bör ni vara lämplig för sådan plats, ty ni har säkert fått lära er att aktigiva på andras minsta önsknings och rofivande måste det vara för den som ansattes af älderdomskrämpor att ha någon i sin närhet som är van vid sjukvård. Sysslorna i ett sådant hem böra ej blifva ansträngande, då ni ej fordrar så stor lön, kan ju tagas hjälp med de gröfre sysslorna. På detta sätt kunde två blifva hjälpta från ensamheten. Lycka till! Axi.

Nr 36. Ett mycket stort och dyrt arbete är Uppland — land och folk — utgifvet af K. Hum. vetenskapl. samfundet i Uppsala, Wahlströms & Widstrands förlag, å 3:50 pr del. — En kortfattad landskapsbeskrifning af C. Linds, Norstedts & Söner, pris 20 öre. Margit.

Nr 37. Då växterna upptaga luftens kolsyra men afgifva syre, bör det inte vara skadligt att ha bladväxter i sofrum. Ett annat förhållande är, om växterna ha starkt luktdande blommar. En art primula påstås vara skadlig. Margit.

— Är alldeles säkert skadligt med mycket växter i sofrum. Finns flera verkligt giftiga och farliga. I ett sofrum bör man på sin höjd inte ha mera än en palm eller en aspidistra. En asparagus i fönstret är ej heller far-

ligt. Blommande växter däremot ej lämpliga. Vill ni ändtligen ha några sådana, så nöj er med några små låga begonior. Dessa har jag själf haft i många år i sofrum och vet att de äro ofarliga. Er sömnlöshet kan visst bero på växterna. Axi.

Nr 38. Använd Sunlight-tvål (beskrifning i hvarje paket) samt byka med lut af björkaska. Hurudant vatten som helst kan i så fall användas. Margit.

— Ja, jag undrar inte alls på att ni frågar hur ni skall få er tvätt fin och bra, nu för tiden när det finns så mycket pulver och tvålar och tvättmaskiner och allt gör en bländande hvit tvätt. Man kan bli rent af »yr i mössan». Jag har försökt åtskilligt och kommit till det resultatet att endast det gamla vanliga sättet med påbykning ger verkligt bländande hvit tvätt. Det är äfven det minst besvärliga när det kommer till kritan. Och ens egna näfvar är den bästa tvättmaskin. Så här gör jag med en liten dagtvätt när jag skall stå vid ensam. Vi tar ungefär 4 à 5 pund kläder. Dagen förut löses ett »Tomtens» tvättpulver upp i litet hett vatten, när det är väl smält spådes det ut så det blir lagom mycket för att alla kläder skall bli väl blöta. Skall vara nästan kallt när kläderna iläggas, sorterade som vid vanlig byk. I en större vanlig tvättbalja har man hål lite öfvanför botten med plugg till, alldeles som på ett kar. Där lägger jag sen efter som jag tvättar färdigt, det gröfre i botten och det finare öfverst och jag börjar att kallbyka så fort handdukarna äro på. Till lut använder jag en ask lutpulver som noga upplöses i hett vatten och sedan spådes tills det känns lagom starkt. Så när allt är tvättadt och pålagdt och vederbörligen öfveröst med kall lut börjar jag koka den, ösa så många grytor att baljan känns riktigt het. — Luten får spådas under kokningen att det står lika med kläderna i baljan, så höll jag väl öfver och så nästa morgon forfar jag som med vanlig byk. Ingen klappning behöfs med den luten, man sköljer väl. När luten är aftappad håller jag öfver bra med kokhett vatten som får rinna af, därefter plockar jag upp kläderna litet om sänder, så mycket som jag vill handtera åt gången. Först vrider jag det i ett ljumt vatten för hand, för att få ur luten. Sen kan man dra dem ur så många vatten man tycker behöfs och till sist läggas de i rent vatten i den balja där vridmaskin sitter. Det kan ju låta omständligt vid en sådan här beskrifning, men är det ej i verkligheten. Tvättar hela året på detta sätt och spar härmed både pengar och kläder och har utmärkt vackra kläder. Axi. (Forts.)

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Lalle bör hädanefter tyst och flitigt hålla sig till näringarna. C. F. O. Nej det är omöjligt. Folke Jarl. Skaparekraften räcker ej till.

Gyd ja. Sådana hjärtebiter äro icke alltid lika rörande för läsaren, som för den, som skref ner dem. Det är den grymma sanningen. Ingjel. Ett nött och alltför pinsamt litterärt motiv. Något nytt har ni heller icke fått ut af det. B. B. Papperskorgen har ingen mer värderad medarbetare. —d. Lämpar sig ej för Idun.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

»Rosa», Helsingborg. Annonsen kostar kr. 3:50, som torde insändas i postansvisning, hvarefter annonsen införes. »Huslig och pålitlig», Malmö. Annonsen kostar kr. 2:— Rest, belopp, 75 öre, torde insändas, hvarefter annonsen införes.

Kefir — Sur Mjolk.

Kefir är en genom jäsnings af kommjolk framställd produkt. På grund af sitt höga värde som närings- och dietiskt medel har denna dryck ådragit sig vetenskapsmäns och läkares stora intresse. I Europa är Kefir sedan länge bekant, men man drar sig för den besvärliga beredningen af kefir. Genom att använda Trainers kefirtabletter, som äro framställda af friska kefir, undgås alla svårigheter. Trainers kefirtabl. fås på hvarje apotek eller direkt från underreknad. Efter namnet Trainer å hvarje ask, som åtföljes af bruksanvisning och prospekt från mig, och tillbakavisa efterfrågningar. Närmare upplysningar från Apotekare Victor Karlin, Stockholm C. a.

Beställningar å kalla Rätter

såsom glaserad tunga och fågel, färser, à la dauber, vol-au-venter, mayonnaiser, krustader, kroketter, äfvensom å matbröd, kaffebröd, småbröd, bakelser, tårter, glace, gelée, apelsinmarmelad, apelsinsaft och konfekt, likaså å medvurst, fläskkorf, pressylta, kalfsylta, leverpastej m. m., emottagas dagligen under tiden 2 Febr.—31 Maj.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs,
34 Jakobsbergsgatan 34, 3 tr., Stockholm.
Rikstel. Norrm. 108. o Allm. Tel. 93 02.

AXA

HAFREGRYN HAFREMJÖL

Man känner lätt igen AXA-paketerna när gröten är färdig kan man lika lätt smaka om det är AXA. Kokningstid: 2 ½ à 3 minuter efter det gröten kommit i kok.

45 öre för 1/1 kg., 25 öre för 1/2 kg. paket.

J hvarje hem bör användas

Maccaroni!

Är en kraftig, närmande och välsmakande rätt, som ersätter potatis.

MARIEBERGSBORD.

Bord med hel skifva, helst i flera färger, önskas köpa. Svar med prisuppgift och beskrifning torde sändas under adress »Mariebergsgård», Nordiska Annonsbyrå, Göteborg

Handsk- och Parfymaffär

med utmärkt läge säljes till följd af i Lidingö villastad med alla moderna sjukdom till lagrets nettovärde inkl. bekvämligheter säljes billigt. Vidare inventarier. Svar till »Occasion», Tjäder Byrå, Brunkebergstorg 12, Sthlm. Lidingö Villastad. Rikst. 60. A. T. 100.

För blomstervänner,

som vilja se sina krukväxter i hög kultur, rekommenderas blomstervärdningen KORO. Hundratals personer hafva inlytat dess fruktbarhet. Säljes hos de flesta blomster- och fröhandlare, kemikali- af ärer m. af. P. ofask mot 50 öre i frim. från Tekn. Fabr. SAVONA, Hudiksvall.

Är Ni nervös?

Köp då i närmaste bokhandel eller direkt från oss **Enkronasboken**

»Nervositeten bortarbetad på två timmar».

Af Harry Bondegger.

S. G. U. Förlags-Aktiebolag, Beridarebang. 19, Sthlm C.

Åsgårds Skolkoloni i Jämtland,

5-klassig praktisk utbildningsanstalt för välafade, normalt begåfvade gossar börjar sitt sjätte arbetsår den 16 juli 1911.

Högst 40 elever mottagas.

Ansökningstiden utgår den 15 maj, hvarefter inkomna ansökningar prövas och de bäst kvalificerade antagas.

Upplysningar och prospekt erhållas från Grefve **Robert Mörner**, Koloniens rektor, Birka, Tång.

järn (jodjærn). Första året köpte jag 100 piller i taget och tyckte det blef så dyrt. Men så fick jag lära mig, att om man köper 1,000 st. på en gång, så får man 30 proc. rabatt. Nu kostar 1,000 endast 10:50, och fås på apoteket utan läkarecept. Denna sats räcker 4 à 5 månader. Så snart jag slutar ta in pillerna känner jag mig alltid trött och får ondt i bröstet, särskildt hjärtat.

Naturligtvis har jag också fått andra lefnadsregler. T. ex. att äta, sova och andas frisk luft (landluft eller helst hafsluft) allt i mesta möjliga grad. Ta kalla afrifningar o. s. v.

28-årig fru. — Sjukliga förändringar vid bleksot: Minskning af blodkropparnes antal, minskning af det röda blodfärgämnet. Symptom: Blekhet i hud och slemhinnor. Muskeltrötthet (muskelinflammationer genom ansträngning på grund af muskelsvaghet). Försvagad andlig arbetsförmåga, svindel, hufvudvärk, flimmer för ögonen, öronsusning, gäspningar — nervösa.

Patienten blir lätt andfädd — syrebrist — beror äfven genom svaghet i andningsmusklerna. Hjärtklappning vid minsta ansträngning. Kalla händer och fötter beror på förlängsamad cirkulation. Torrhet i munnen, aptitlöshet, illamående efter maten, sura uppstötningar, kvälningar, kräkningar, trög afföring. Menstruationsrubningar, ökad eller minskad. Ofta lindrig feber.

Principer för behandlingen: Vid alla sjukdomar bör man komma ihåg, att så mycket som möjligt spara det sjuka organet.

Ökning af blodfärgämnet åstadkommes bäst genom en s. k. allmänt stärkande behandling. Den består af: Andningsrörelser (öka syretillförseln) t. ex. bröstlyftningar. Cirkulationsrörelser: alla aktiva rörelser, t. ex. armsträckningar, ryggtöjningar, knäböjningar, Rörelser som befordra omsättningen och matsmältningen t. ex. magknådning, aktiva bukrörelser. Ökning af blodkropparnes antal åstadkommes bäst äfven genom en allm. stärkande behandling, speciellt genom magknådning.

Känner Fru Anna sig mycket klen och är i tillfälle att kunna få sjukgymnastik, är det rådgäst, då får ni de öfvanstående rörelserna jämte magknådning. Järnpiller är bra, men ej i längden. »Blauds Järnpiller» kosta 80 öre för 100 st., ordineras af flera läkare som de bästa. Man tager 2 à 3 piller 3 gånger om dagen. Förstoppning följer gärna, därför får man vara försiktig och samtidigt förtära något lösande. Var mycket ute i friska luften, om ni ej orkar gå, så åk, trötta er inte. Göteborgska 1911.

Nr 31. En bok som upplyser om hur man bör skicka sig är »God ton», som torde kunna erhållas i hvarje bokhandel. Margit.

— Ni kan mycket väl göra visit i en familj, där ni ej förut blifvit föreställd för värdinnan. Lämpligast väljer ni då en promenaddräkt och i de flesta fall bör ni behålla såväl kappan som handskarna på. En dylik visit varar vanligen omkring 1 timme. Om man strängt följer konvensans lagar, bjuder man vid ett dylikt tillfälle ej på något, på landet möjligen på ett glas vin. Singoalla.

Nr 32. För inträde i småskoleseminarium fordras att ha fyllt 17 år samt att äga kunskaper i kristendom, svenska språket, räkning, historia, geografi, naturkunnsighet, välskrifning och sång, motsvarande bästa slaget folkskolas (litt A med 8 månaders lästid pr år). Sångröst numera alldeles nödvändig. Som antalet inträdesökande den vanligen är mycket stort, behövas dock betydligt utförligare kurser i de nämnda ämnena, då synnerligen skarp täflan mellan sökande förekommer, särskildt vid landstingssem. Vid de enskilda (sådana finnas i Göteborg.

Icke för damer att för-glömma är att Laurenti Komet-cacao har en gudomlig smak, är dessutom lättsmält och närmande, styrker hela kroppen och ger ett strålande vackert utseende. Kostar endast 45 öre per hektopaket.

Fosterbarn.

En liten frisk 13-årig flicka af bättre familj, hastigt beröfvad far och mor och saknande förutom föräldrahem äfven medel till sin fortsatta uppfostran, frågar undergifvet, om någon barnlös, välstuderad köpmans- eller ämbetsmannafamilj skulle vilja hafva barnhärtigheten upptaga henne. Svar tack-samt till »13 år», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrives af många läkare.

Ferrin

Apoteket Lejonet, Malmö.

— Finnes äfven i form af **Tabletter.**
Fås på apoteken.

Gymnastikdirektörsexamen
afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 10 Sept.
Prospekt gen. **kapten J. Thulia, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästernammsgatan 70.

Kurs i massage
och sjukgymnastik (sommarskurs) börjar vid professor G. Unmans institut, Brunkebergsgatan 9, Stockholm, d. 15 Mars. Begär prospekt.

Dr. Elin Beckmans Hefluftsinsitut,
Västmannag. 3. Riks 10552. A. T. 707.
Rådfrågningsstid: Hvard. 1/2 3-4. Behandling af reumatism, gikt, efterbehandling af ledsador, neuralgier, fröstskador o. vissa fall af ålderdomsbrand.
Obs! Kan äfven anordnas i hemmen.

Med. Dr. E. Kleens
(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr. 37 Mästernammsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under adress **Saltsjöbaden.**

Rysk Fräkenpomada,
fullt oskadlig, storartad effekt, återinkommen och säljes å kr. 4,50 endast i
Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Vårda håret, om det är sjukt eller friskt, och använd
Ziwertz' Extrait Vegetal
bästa hårkonserveringsmedel. Rekommenderadt af många läkare. Finnes till salu hos frisörer och parfymaffärer samt hos Kongl. Hof. Ziwertz' Eftr., Drottningg. 42, Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt

I äldre tider buro hofmännen peruk, ty man kände ännu icke
EAU DE QUININE
från **Ed. Pinard, 18 Place Vendôme, Paris.**

Mot generande hårväxt.
Tillförlitligt mänzbepröfvadt medel.
Fanny Gelins Parfymmagasin, 5 Malm-torgsgatan, Stockholm.

OBS! Hårarbeten. OBS!
Stort sortiment af färdiga, välarbetade frätor, längd
45-50 cm. 55 cm. 60 cm. 65 cm.
Kr. 5.50-6 7-9 8-10 10-14
lockar, valkar, öfverhår, hårkrepp, hårfärg, försköningsmedel, billigast.
Sigrd Gustafsons Parfymmagasin.
Birger Jarlsgratan 24.
Order till landsorten omg. portofritt.

Äkta Hårnät
bäst och billigast direkt från
Svenska Hårnätimporten,
adr. **Stockholm Va.**
Stort prof mot 45 öre i frimärken

FÖRE **Neendorfer,** **EFTER**
äkta natur-svafvel-tvål, rek. af läkare, är ett specialmedel mot finnar, reformar, röd hud och alla slags hudutslag. Pris 1 kr.
Erhålls på apotek eller mot insänd. af 1.12 från Apotekare V. Karlin, Stockholm C. a.

Oatine är idealet af en ren, snövit o. varaktig Crème. Oatine afslagsnar reformar o. hudrodnad och rensar porerna från smuts. Vid rationellt bruk blir huden klar och vacker. Oatine puder, tvål o. balsam. Tillbakavisa dåliga efterrapningar och mottag endast Oatine i hvit burk med grönt lock. The Oatine Co., London. Oatine finnes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 och Drottninggatan 63, Sthlm.

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit

Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

Maggi-Bolagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 18629. R. T. 8091

EUCALYPT

återgifver grått och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. **Garanteradt oskadligt.** Attest härå är utfärdad af Herr Dr Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.

Pris pr flaska å 125 gr. 3 kr.

Fås i alla väl sorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser där Eucalypt ännu icke finnes till salu hänvände man sig till **Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.**

BARNGARDEROBEN

Illustrerad månadsblad för barnkläders förfärdigande.

Denna i alla hem med uppväxande små "slitvargar" redan snart sagdt oundgängliga rådgifvare, **alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpredda,** utgifves äfven under 1911 med ett en gång i månaden utkommande nummer inneh. bortåt **ett hundratal illustrationer** öfver allt som hör till barntoaletten från de spädaste åren till vuxen ålder, och åtföljdt af **en stor dubbelsidig mönsterbilaga.** "Barngarderoben" ersätter mångfaldt sitt pris **3 kr. för helt år, 1 kr. 60 öre för halft år,** genom den nytta och besparing dess praktiska råd bereda i hvarje hem.

Prenumerera i närmaste postkontor eller bokhandel.

Doktorinnan Bergmans Målarskola.
Elever mottagas i Porslin-, Olje-, Akvarell- och Gobelinmålning. Miniatyr på elfenben. Beställningar mottagas.
Humlegårdsgatan 10, 3 tr.

Sommarkurser vid Rimforsa.
Extra kurs
anordnas 1/5-1/9 1911

vid **Fredrika Bremer-Förbundets Landthushållningsskola** för utbildande af lärarinnor.

Praktisk undervisning: hushållsarbeten, trädgårdsskötsel och väfning. Ämnen valfria. Tillfälle gifves att deltaga i gröfre och finare tvätt.
Teoretisk undervisning: födoämneslära, hemmets skötsel och trädgårdsskötsel.
Afgift: 75 kr. pr månad. Inträdesålder: fyllda 17 år. Närmare upplysningar lämnas genom föreståndarinnan. Ansökningar åtföljda af präst- och läkarebetyg, intyg om målsmans tillåtelse samt öfriga intyg sökande vill åberopa insändas före 8 april till styrelsen för Rimforsa Landthushållningsskola, adr. Rimforsa. STYRELSEN.

Båstads Hafsbad o. Kuranstalt.
Säsong 1:a juni-1 (event. 15:de) september.

Naturskönt läge vid fo'en af Hallandsås, mildt västkustklimat. Specialitet: Badort för familjer med barn samt hjärtsjukdomar. Badintendent Dr. G. Kriortz. Prospekt på begäran genom badkamrern.

Köp i första hand Arsenikfria Filter af finaste svensk ull.

Norrköpings Ullspinneri, Stockholm.
Hufvudaffär 9 Hötorget. Filial 20 Greffuregatan.
Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1911.

Brunkebergs-Teatern.

Bästa programmen. Bästa lokalen.
Alltid och endast nyheter!
Öfvertyga Eder själf!

Lars Monténs Neutrala Kärntvål till ylletvätt och Oleintvål till linnettvätt användes lämpligast sålunda:

1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 å 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 å 38 grader.
Finnes hos de flesta specerihandlare samt i min butik

Nr 29 St Paulsgatan.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.

LIQUID VENEER

POLÉR- och RENGÖRINGSMEDEL för MÖBLER (lackerade och polerade), BILAR etc.

Till salu hos: **Generalagent: HANS BERGGREN, 37 Tegnérsgatan, STOCKHÖLM.**
FÄRGHANDLARE. Allm. 2 63. Riks 13 72.

PROVFLASKA GRATIS!

Kom och se

Marianelunds Hushållsskola

i dess nuvarande skick efter fullbordade reparationer och tillbyggnader och undersök halten af undervisningen, som ledes af flera lärarinnor, däribland två skolkökslärarinnor, af hvilka en varit anställd i H. M:t Konungens kök, och Ni skall genast besluta Eder själf eller skicka någon annan att genomgå en kurs i denna hushållsskola. För samma afgift fås äfven undervisning i enkel och finare slöjd, såväl konstslöjd som konstväfnad, läderarbeten och snidning, svenska språket, räkning, enkel bokföring. Hel- och halfbetalande elever mottagas från 1 mars och framåt i mån af utrymme. Prospekt och brevsvär mot 2 tiöresfrimärken. Skrif tydlig adress.

Adr.: **Praktiska Skolan, Marianelund.**

För Engelska sjuken, som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år fås säker hjälp med utvärtes medel af undertecknad som har 35 års praktik i Eng. sjukens behandling.

De mest framträdande symptomerna äro blodfattigdom, slappa armar och ben, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medför kyla, klåda och utslag. Blir ej slemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. Sneda lemmar kunna bli återställda. Brev besvaras blott mot dubbel porto.
OBS! Tusentals intyg finnas.

Hanna Bengtsson, Malmö.
Regementsgatan 82.

De bästa tvättmedlen:

Göra tvätten bländande vit. Minska arbetet. Öka trefnaden. Happachs Såpfabriks A.-B., Malmö.

Handväfda Linneväfnader.

Duktyg o. Servietter i damast o. dräll, Handdukar alla slag, Linnelärter, Näsdukar m. m. köpes bäst och billigast från **Gestriklands Linneväfveri, Gefle,** (f. d. Kungsäters Linneväfveri). Priskurant gratis och franko.

Bildad Dam af god familj, intresserad för höns och trädgårdsskötsel, önskar i och för sällskap och bildandet af ett gemensamt hem en lika sinnad dam med intresse för landtlifvet. Ref. önskas och lemnas. Svar till "Corps de logis", Iduns exp.

Ostvännen!

När Ni köper ost, så köp den bästa. För närvarande är **ÖSTERLINDS GOURMAND GRÄDD** ett af de finaste märken i svenska märknaden, med sin fina arom och Schweizermak. Den kostar i minutaffären 2,00 kr. pr kg. men säljes direkt från oss för kr. 1,55 pr kg., väger ca 12 kg. pr st. Half ost pr kg. 1,60. Allt mot efterkräf, fraktfritt.

Österlinds Ostaffär, MALMÖ.

FINNS någon välgörande människa, som skulle vilja hjälpa en ogift mor med ett litet lån, till att utbilda sig i ett så inkomstbringande yrke, att det möjliggör hennes stora önskan att själf få ha sitt barn. Tacksam för svar till "1911", Sköfde p. r.

FINGERLEKAR för barnkammare, kindergårten och småskola, efter engelsk förebild af **Ellen och Maria Moberg**, föreståndarinnor för Fröbelinstitutet i Norrköping. Pris kr. 1,50. Rekvideras direkt från förlaget **Espeg & Lundell, Norrköping.** Lager af alla slags materialier för kindergårten i skola och hem. Begär priskurant.

Total slutförsäljning.

På grund af ägarens sjuklighet slutförsäljes Broderiaffärens lager till ovanligt låga priser.
Kommendörsgatan 3, Sthlm.

Mer och mer

öfvertygas den bräde allmänheten om att **Yvy-tvålen** är den förnämsta bland tvålar.
Yvy-tvålen säljes i hvarje väl sorterad affär.

Österlin & Ulrikssons Kem.-Tekn. Fabrik, Ystad.

Med detta nummer följer gratisbilagorna: Iduns Hjälpreda n:r 2 och Iduns Ungdomstidning n:r 2 samt prospekt om "Iduns Kokbok".